

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Evini kirayə
verənlərin
diqqətinə:
sizi bu təhlükə
gözləyir
yazısı səh.11-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 11 mart 2025-ci il Çərşənbə axşamı № 45 (8655) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Tehran üçün X günü yaxınlaşır -
Bakının ön hazırlıqları

Cənubdan
çoxmilyonlu qaçqın
axını ola bilər;
ekspertlər deyir ki...

yazısı səh.5-də

Azərbaycanın qoşulacağı
gözlənilən "İbrahim
sazişi" nədir?

yazısı səh.9-da

Ölkədən dörd milyardın
oğurlanmasının detalları

yazısı səh.3-də

Dövlət katibinin alınıdakı xac:
dini, yoxsa siyasi mesaj...

yazısı səh.13-də

ABŞ-dan Türkiyəyə qarşı qəfil
U dönüşünün səbəbi

yazısı səh.12-də

Tramp "907-ci düzəlişi"
ləğv edə bilər

yazısı səh.9-da

Hökumət pensiya artımı ilə
bağlı təkliflər hazırlayır

yazısı səh.2-də

Ölkədə dəm qazı qətləminin
qorxunc statistikasi

yazısı səh.15-də

Bu gün Yel çərşənbəsidir

yazısı səh.15-də

Ramazan ayının 11-ci günü

İftar 18.57. İmsak 05. 31-dək (Bakı)

11-ci günün duası: "İlahi, bu gün məni yaxşı əməllər etməyə həvəsləndir! Belə bir gündə, mənə günah və əxlaqsızlığa qarşı nifrət oyat! Öz qəzəb və cəhənnəm atəşini menden uzaqlaşdır! Yardıma and verirəm, Ey fəryad edənlərin dadına çatan!"

İftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla".

ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

İSRAİL BAKI İLƏ VAŞİNGTONU BARİSDIRIR - SENSASİON GƏLİŞMƏ

Üç ölkə arasında strateji müttəfiqlik formatının qurulmasına hazırlıq gedir - Bakıdan reaksiya

yazısı səh.7-də

Dövlət Turizm Agentliyindəki həbslərin şok pərdəarxası

Adı müəmmalı proseslərdə hallanan, rəhbəri Prezidentdən töhmət alan və işə çıxmayan qurumun əməkdaşlarından biri istintaqa cəlb edildi - təfəsilat

yazısı səh.4-də

Rusiya Rövşən
Əsgərovdan nə
istəyir?

yazısı səh.13-də

Seidə Qulam Fəlimə

Azərbaycanı
şərlədi, indi
də Bakıya
gəlir

yazısı səh.6-da

Zahid Oruc:
"Dənizdən-
dənizə
Ermənistan"
məhv olub,
avəzində..."

yazısı səh.10-da

Prezident sosial kirayə ilə bağlı əlavəni təsdiqlədi

Sosial kirayə müqavilələri əsasında qanunvericiliklə müəyyən edilən kateqoriyadan olan digər vətəndaşlara da dövlət və ya bələdiyyə mənzil fondunun yaşayış sahələri veriləcək. Musavat.com-un xəbərinə görə, bu, Prezident İlham Əliyevin təsdiqlədiyi Mənzil Məcəlləsinə olunan dəyişiklikdə əksini tapıb.

Nəzərdə tutulmuş qanunvericiliklə müəyyən edilən kateqoriyadan olan digər vətəndaşlar sosial kirayə müqaviləsi əsasında dövlət mənzil fondunun yaşayış sahəsini əldə etmək məqsədilə yalnız bir dəfə yaşayış sahəsinə ehtiyacı olan qismində uçota alına bilərlər.

Ümrə ziyarətinin növbəti tarixi açıqlandı - qiymətlər

Azərbaycandan növbəti Ümrə ziyarəti aprel ayında gözlənilir. Bunu Teleqraf-a Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMI) Xarici əlaqələr şöbəsinin müdiri, Həcc elektron sisteminin rəhbəri Vüsal Cahangiri deyib. O bildirib ki, aprel ayının 12-dən sonra Ümrə ziyarəti bir müddətlik dayandırılacaq. Çünki həmin tarixdən sonra Həcc ziyarəti başlayır: “Buna görə də həmin vaxt Ümrə ziyarətləri olmayacaq. Hər il Qurban bayramından 10-15 gün öncə Həcc ziyarəti başlayır. Zəvvarlar bayramdan 10-15 gün sonra geri qayıdılar. Bu il Həcc ziyarətinə gedən zəvvarlar mayın 25-30-da yola düşəcəklər. İyulun 16-21-i intervalında isə geri dönüş olacaq”. Ümrə ziyarətinin qiymətinə gəlincə, şöbə müdiri söyləyib ki, bu, qalma müddətinə, hotellərin neçə ulduzlu olmasına və yerləşdikləri məsafəyə görə dəyişir: “Qiymətlər 800-2000 dollar aralığındadır. Qiymət nə qədər çox olsa, xidmət o qədər yaxşı olur”. Vüsal Cahangiri söyləyib ki, əgər əvvəllər Ümrə ziyarətini təkcə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi təşkil edirdisə, indi bu işlə həm də turizm şirkətləri məşğul olurlar. Qeyd edək ki, hazırda Azərbaycanda müxtəlif şirkətlər Ümrə ziyarətinə turpəketlər təklif edirlər. Qiymətlər isə 2000-2500 manat aralığında dəyişir. Bura biletlər, hotel, nəqliyyat xidməti, rəhbər dəstəyi və qidalanma daxildir.

Mövlud Çavuşoğlu Bakıya gəlir

Türkiyənin sabiq xarici işlər naziri, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin millət vəkili və NATO Parlament Assambleyasındakı nümayəndə heyətinin rəhbəri Mövlud Çavuşoğlu Bakıya gəlir. Modern.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, o, XII Qlobal Bakı Forumunda iştirak edəcək. Qeyd edək ki, XII Qlobal Bakı Forumu 13-15 mart tarixlərində baş tutacaq. Tədbirdə Türk dünyasının Ağsaqqallar Şurasının sədri Binəli Yılıdırım da iştirak edəcək.

Həbsxanaya “patı” keçirmək istədi

Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar xidmətinin əməliyyat aparatının əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində 6 saylı cəzaçəkmə müəssisəsinə psixotrop maddə keçirilməsinin qarşısı alınıb. Penitensiar xidmətdən bildirilib. Məhkum Mövsüm Vaqif oğlu Mövsümova tanışı tərəfindən gətirilmiş sovgata baxış keçirilən zaman konfetlərin içərisində xüsusi üsulla gizlədilmiş ümumi çəkisi 8,101 qram metamfetamin aşkar olunub. Faktla bağlı araşdırma aparılır. Cəzaçəkmə müəssisələrinə və ya istintaq təcridxanalarında saxlanılan şəxslərə qadağan olunmuş əşyaların verilməsi və ya ötürülməsinin cinayət məsuliyyətinə səbəb olduğu bir daha vətəndaşların diqqətinə çatdırılır.

Hökumət pensiya artımı ilə bağlı təkliflər hazırlayır

“Minimum əməkhaqqı artımından sonra bir sıra müavinət və təqaüdlərdə artımlar qeydə alınmaqdadır. Belə ki, bu ildən artımların reallaşdığı təqaüdlərdən biri də peşə hazırlığına cəlb olunmuş şəxslərə ödənilən vəsaitlərdir”. Bu barədə iqtisadçı, deputat Vüqar Bayramov bildirib. Onun sözlərinə görə, “Məşğulluq haqqında” Qanuna əsasən, Azərbaycanda peşə hazırlığına cəlb olunmuş şəxslərə mi-

nimum əməkhaqqının 50 faizi məbləğində təqaüd verilir. “2025-ci ilin yanvar ayından minimum əməkhaqqı 325 manatdan 400 manatadək yüksəldiyindən bu təqaüd məbləği də artırılıb”, - iqtisadçı əlavə edib “Belə ki, əvvəllər həmin vətəndaşlarımıza ödənilən aylıq məbləğ 162.5 manat idisə, indi həmin təqaüd artırılaraq 200 manat olub. Bu o deməkdir, peşə hazırlığına cəlb olunmuş şəxslərə verilən tə-

qaüd məbləği 14 faiz artırılıb”, - o bildirib.

V.Bayramovun sözlərinə görə, digər bir sıra təqaüdlərdə artımlarla bağlı təkliflər hazırda Nazirlər Kabineti tərəfindən hazırlanır: “Təkliflərin bu ayın ikinci yarısında dövlət başçısına təqdim edilməsi gözlənilir. Bu o deməkdir, yaxın zamanlarda bir sıra digər müavinət və təqaüdlərdə də artımlar olacaq”.

Bakı Yelena Xaxalevanı Rusiyaya vermədi

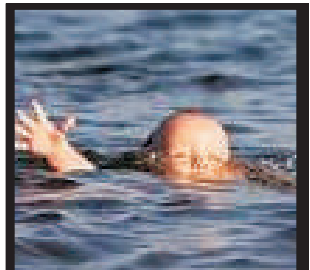

Rusiya İstintaq Komitəsi tərəfindən təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunaraq beynəlxalq axtarışa verilməmiş və ölkəmizdə saxlanılan Yelena Xaxaleva ilə bağlı qərar verilib. Bu barədə APA-ya vəkil Şəhla Hümətovna bildirib. Vəkilin sözlərinə görə, onun

ekstradisiyası ilə bağlı sorğu təmin edilməyib. Yelena Xaxalevanın Rusiyaya ekstradisiya edilməsindən imtina olunub. Qeyd edək ki, Rusiyada axtarışda olan keçmiş məhkəmə hakimi Yelena Xaxalyeva yanvar ayında Bakıda Heydər Əliyev Beynəlxalq Hava Limanında DİN-in Hava Nəqliyyatında Polis İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb. Onunla bağlı Xəzər Rayon Məhkəməsinə prokurorluğun təqdimatına baxılıb. Yanvarın 24-də Xəzər Rayon Məhkəməsinə Yelena Xaxaleva barəsində 40 gün müddətində həbs-qətimkan tədbirinin seçilməsi ilə bağlı qərar çıxarılıb. Həbs-qətimkan tədbiri onun ekstradisiyası ilə bağlı hüquqi prosedurları həyata keçirmək məqsədilə seçilib.

Rusiya tərəfi bir müddət əvvəl onun barəsində dələduzluq və xidməti vəzifəsindən sui-istifadə ittihamları ilə axtarış elan edib və Rostov-na-Don məhkəməsi qiyabi həbs qərarı çıxarıb.

O, 1,2 milyon rubl ələ keçirməkdə, həmçinin iş saatlarının uçotu ilə bağlı sənədləri saxtalaşdırıb. Rusiyanın İstintaq Komitəsi Xaxalevanın barəsində həbs qərarı çıxarıb və onu beynəlxalq axtarışa verib, 2022-ci il mayın 17-də ona qarşı dələduzluq və vəzifə saxtakarlığı ittihamları irəli sürülüb. Daha sonra Rusiya İstintaq Komitəsi tərəfindən təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunaraq beynəlxalq axtarışa verilməmiş və ölkəmizdə saxlanılaraq barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilmiş Yelena Xaxalevanın qətimkan tədbirinin dəyişdirilməsinə dair apellyasiya şikayətinə Bakı Apellyasiya Məhkəməsinə baxılıb. Məhkəmənin 4 fevral tarixli qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri ləğv olunan Y.Xaxaleva barəsində Xəzər Rayon Prokurorluğu tərəfindən polis nəzarəti altına vermə qətimkan tədbiri seçilib.

Balakəndə 3 yaşlı uşaq boğularaq ölüb

Balakəndə 3 yaşlı uşaq su vannasında boğularaq ölüb. Musavat.com xəbər verir ki, hadisə Balakən rayonunun Hənifə kəndində baş verib. Kənd sakini 2022-ci il təvəllüdlü Rəvan Məmmədov yaşadığı evin həyətinə su vannasına düşərək boğulub ölüb. Araşdırma aparılır.

Ermənistanın təcavüzü: 3983 nəfər itkin düşüb

Ermənistanın Azərbaycanı hərbi təcavüzü nəticəsində 3983 nəfər itkin düşmüş şəxs kimi qeydiyyatda alınıb. Musavat.com xəbər verir ki, bunu İtkin Düşmüş Şəxslər üzrə Beynəlxalq Komissiyanın (ICMP) Azərbaycan Respublikasında itkin düşmüş şəxslərin axtarışı üzrə qiymətləndirmə hesabatının təqdimatında Əsir və İtkin Düşmüş, Girov Götürülmüş Vətəndaşlarla Əlaqədar Dövlət Komissiyası tərəfindən Komissiyanın katibi Qəzənfər Əhmədov deyib. Dövlət Komissiyasının katibi bildirib ki, itkin düşmüşlərdən 3 209 nəfəri hərbi, 774 nəfəri isə mülki şəxsdir: “3 983 nəfərdən 285 nəfəri qadındır. Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində 1 702 nəfər əsir və girovluqdan azad olunmuş şəxs kimi Komissiyada qeydiyyatdadır. Onlardan 419 nəfəri hərbiçidir. Göründüyü kimi daha çox mülki şəxslər əsir, girov götürülür”.

Qaynar su içən 2 yaşlı uşaq öldü

Ağcabədidə faciəli hadisə baş verib. Hadisə rayonun Rəncbər kəndində qeydə alınıb. 2 yaşlı Zəfər Cəfər oğlu Qurbanzadə yaşadığı evdə qaynar su içib. Yanıq xəsarəti ilə xəstəxanaya yerləşdirilən uşaq orada ölüb. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

London korrupsi-
oner varlıqlar üçün
sakit cənnət yeri
olması imtina
edəndən - 2018-ci ilin ma-
yından Cahangir və Zami-
rə Hacıyevlərin adı gün-
dəmdədir. Onun həyat
yoldaşı Cahangir Hacıyev
Azərbaycanda 16 il 6 ay
müddətinə azadlıqdan
məhrum edilib. "Azərbay-
can Beynəlxalq Bankı"nın
(ABB) keçmiş sədri olan
Cahangir Hacıyev barə-
sində 2 məhkəmə hökmü
var.

O, ilkin olaraq bir mənimsemə epizoduna görə mühakimə olunub və 15 il həbs cəzası alıb. Lakin bundan sonra digər cinayət işləri də məhkəməyə göndərilib. Məhkəmə işinin birinci mərhələsində Cahangir Hacıyev bankın 90 milyon manatadək vəsaitini "VIP" kartlar vasitəsilə şəxsi ödənişlərinə, sürdüyü lüks həyata sərf edərək taladığına görə müttəhimlər kürsüsündə oturmuşdusa, sonrakı məhkəmədə söhbət milyonlardan yox, ümumilikdə 4 milyard manatdan yuxarı mənimsemədən gedirdi. Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2-ci (külli miqdarda mənimsemə) maddəsi ilə ittiham irəli sürülmüşdü. Cahangir Hacıyev heç bir təminat olmadan, sənədləşmə aparılmadan xaricə səpələnən kreditlər verməkdə ittiham olunurdu. Məlum olmuşdu ki, yarıdan çoxu dövlətə məxsus bankın vəsaitləri hesabına Cahangir Hacıyev Rusiya, Qazaxıstan, Albaniya, qondarma "Abxaz Respublikası", Dubay və digər yerlərdə ənənəvi energetika və tikinti sahələri ilə yanaşı, yeni "innovativ" layihələrə, şou-biznesə, yalançı xeyriyyəçiliyə, hətta xaricdə "Kral Klubu"nun yaradılması kimi "kreativ" layihələrə "maraq" göstərərək. Beynəlxalq Bankın nizamnamə kapitalının qohumların, sürücülərin, xadimələrin, bağbanların adına kreditlər rəsmiləşdirməklə süni şəkildə artırılması, bankın Müşahidə Şurasının qərarlarının icra olunmaması, əvəzində isə İdarə Heyətinin qərarları əsasında rəsmiləşdirilərək 1 milyard manatdan çox vəsaitin ölkədən çıxarılması və talanması kimi faktlar vardı. Cahangir Hacıyev sədr olanda mükafatlara və fəxri adlara xüsusi düşkünlüyü ilə seçilirdi. Monetar payçıların qəpik-quşunu ödəməkdən yayınır, bunun əvəzində mükafat və fəxri adlar almaq

Ölkədən dörd milyardın oğurlanmasının detalları

Hacıyevlərin "qara günləri" hələ qabaqdadır;
talanın vəsaitlərin necə çıxarılması gündəmə gəlib

Elçin Qurbanov

Külli miqdarda yeyinti ilə bağlı qərar açıqlandı

"Füzuli Rayon Mərkəzi Xəstəxanası" Publik Hüquqi şəxsin direktoru vəzifəsində işləyən Elçin Qurbanov külli miqdarda mənimsemədə ittiham olunur. Vəkil bu ittihamları əsassız hesab edir. Məhkəmə direktorun vəzifədən kənarlaşdırılması ilə bağlı qərarı ləğv edib. Musavat.com xəbər verir ki, Elçin Qurbanov xəstəxananın maliyyə şöbəsinin sabiq müdürü Səfər Bayandurov və Vasif İsmayilovla qabaqcadan əlbir olaraq 238 min manat dövlət əmlakını israf etməkdə günahlandırılır.

İstintaq belə qənaətə gəlib ki, təqsirləndirilən şəxslər ehtiyac olmadığı halda laborant, paltaryuyan, aşpaz, mətbəx fəhləsi, qazanxanaçı və sürücü ştat vahidlərinə müxtəlif şəxslər əlavə edərək onlara maaş ayrılmasına nail olublar.

Prokurorluğun təqdimatı ilə birinci instansiya məhkəməsi Elçin Qurbanov barəsində "vəzifədən kənarlaşdırma" növündə qətimkan tədbiri seçilib.

Bu qərardan narazı qalan Elçin Qurbanov Şəki Apelyasiya Məhkəməsinə üz tutub.

Təqsirləndirilən şəxsin vəkil Elxan Əzizov şikayətini belə əsaslandırır ki, birinci instansiya məhkəməsi irəli sürdüyü ittihamı sübuta yetirmədən və cəmiyyətin maraqlarını nəzərə almadan Elçin Qurbanov barəsində vəzifədən kənarlaşdırma növündə əlavə qətimkan tədbiri seçib:

"Prokurorluq Elçin Qurbanovun təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilməsinə dair qərar qəbul edərkən Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Maliyyə Nəzarəti Xidmətinin 12 iyul 2023-cü il tarixli Yoxlama aktına və xəstəxananın TƏBİB-lə razılaşdırılmış ştat cədvəlinə əsaslanıb. Qərarda qeyd olunur ki, təqsirləndirilən şəxs TƏBİB-in rəhbərliyi ilə razılaşdırılmış ştat cədvəli əsasında xəstəxananın tabeliyində fəaliyyət göstərən 18 kənd və qəsəbə həkim məntəqəsində maddi-texniki baza imkan vermədiyi xadimə və bağban vəzifələrinə rəsmiləşdirilmiş işçilərə büdcədən pulun ayrılmasına nail olub. Lakin müstəntiqin qərarında və yoxlama aktında Elçin Qurbanovun hərəkətləri nəticəsində hansı normativ hüquqi aktın tələblərinin pozulması qeyd olunmayıb", - deyir vəkil qeyd edib.

Vəkil çıxışına əlavə edib ki, fərziyyələrə əsasən adı bilinməyən qanun pozuntusunun baş verdiyi qərara alınıb: "Tibb müəssisəsinin ştat cədvəli və fəaliyyətini tənzimləyən sənədlər müəyyən edilərkən TƏBİB tərəfindən həmin sənədlərin normativlərə uyğunluğu yoxlanılaraq təsdiq olunub. Xəstəxananın tabe olduğu TƏBİB tərəfindən ştat cədvəllərinin təsdiqlənməsi bəsit bir prosedur olmayıb. Yeni ştat vahidlərində normadan artıq vahidlərin olub-olmaması cədvəl imzalanana qədər bir neçə dəfə yoxlanıldığından həmin cədvəldə səhvlərin olması qeyri-mümkündür. Dolayısı ilə həmin ştat cədvəli əsasında işçilərə ödənilmiş əmək haqqı və əlavələr şəxs tərəfindən israf etmə cinayətinin törədilməsini təsdiqləyən sübut deyildir. Bu halda şəxs ümumiyyətlə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilməməli idi. İş materialları Füzuli Rayon Məhkəməsinə göndərildikdən sonra məhkəmə tərəfindən materiallar düzgün qiymətləndirilməyərək şəxs barəsində əsassız olaraq vəzifədən kənarlaşdırma növündə qətimkan tədbirinin tətbiqi barədə qərar qəbul edilib. Cinayət prosessual qanunvericiliyə nəzərə saldıqda aydın olur ki, qətimkan tədbirinin seçilməsi barədə qərarda şəxsin şübhəli birləşməsi və ya ittiham olunduğu cinayəti törətməsinə əsaslı şübhələrin və müvafiq qətimkan tədbirinin tətbiqi əsaslarının mövcudluğuna dəlalət edən ilkin sübutlar göstərilməlidir. Dolayısı ilə həmin sübutlar mövcud olmalıdır ki, şəxs barəsində qətimkan tədbirinin tətbiqi üçün əsas yaranırsın.

Həmçinin məhkəmə şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin şəxsiyyətini, yaşını və səhhətini, məşğuliyyət növünü, ailə, maddi və sosial vəziyyətini, əvvəllər cinayət törədməməsinə və qətimkan tədbirinin seçilməsi kimi nəzərə alınmalı halları nəzərə almayıb".

Vəkil müdafiə etdiyi şəxs barəsində vəzifədən kənarlaşdırılma qətimkan tədbirinin ləğv edilməsini məhkəmədən xahiş edib.

Şəki Apelyasiya Məhkəməsi vəkilin şikayətini təmin edib. Elçin Qurbanov barəsində vəzifədən kənarlaşdırılma qətimkan tədbirinin seçilməsinə dair təqdimatı rədd edilib. Maraqlıdır ki, 238 minlik iş üzrə zərərçəkmiş tərəf yoxdur.

İ.MURADOV,
Musavat.com

üçün hər il bir neçə milyon xərcləyirdi. Beynəlxalq Bank dövlətə məxsus olduğundan, adətən bu bankın reyting dərəcəsi də beynəlxalq qiymətləndirmədə həmişə ölkənin reytinginə uyğun olaraq yüksək olurdu. Və sabiq bankir də bundan sui-istifadə edərək özünü hər yerdə Qafqazın ən böyük bankının rəhbəri kimi təqdim edirdi. Adı vətəndaşın Beynəlxalq Bankdan bir neçə min manat kredit alması üçün həftələrlə get-gələ salındığı, kredit almaq şansının faktiki olaraq mümkünsüz olduğu halda Cahangir Hacıyev şəxsi sürücüsünə, xidmətçisinə milyonlarla dollar kredit yazdıraraq dövlət bankının xəzinəsini öz cibı bilirdi.

Həbsdən sonra onunla bərabər talançılıqda iştirak edənlər də istintaqa cəlb olundular. Tutulanlardan biri də Cahangir Hacıyevin ən yaxın adamlarından hesab olunan Emin Sadiq idi. Emin Sadiq Cahangir Hacıyevin və Beynəlxalq Bank işi üzrə əsas fiqurlarından biri idi. Bankın talanmasına yönəlmiş maliyyə maxinası yalarının birbaşa iştirakçısı hesab olunurdu. O, Qazaxıstanda neft yatağının istismarına yönəlmiş investisiyanı mənimseməkdə ittiham olunurdu. Söhbət Azərbaycan Beynəlxalq Bankının Rusiyadakı törəmə bankı "MBA-Moskva" tərəfindən

ayrılmış 60 milyon dolların mənimşənməsindən gəlir. Habelə Emin Sadiq "MBA-Moskva" bankına veksellərin satışında dələduzluq əməlinə yol verib. Həbs olunanlardan biri də sabiq milli təhlükəsizlik naziri, Cahangir Hacıyevin qudası və biznes şərikisi Eldar Mahmudovun ortaqlarından biri Sahib Ağayev idi. O da Cahangir Hacıyevlə birgə mənimsemələrə görə tutulmuşdu.

Beynəlxalq Bankda baş verən talamalar nəticə etibarilə Azərbaycan dövlətini 3 milyard dollarlıq borca saldı. Bu məbləğ Beynəlxalq Bankın xilası üçün ayrıldığı günlərdə Ermənistanın dövlət büdcəsinin xərclərindən çox idi. 2018-ci ildə Ermənistanın dövlət büdcəsinin xərcləri təxminən 3 milyard dollar idi. Cahangir Hacıyev başının dəstə ilə 4 milyarddan artıq vəsaiti Beynəlxalq Bankdan "xortumlayıb" ofşorlara daşımışdılar.

Cahangir Hacıyev Azərbaycanda məhkəmə önündə dayandığı günlərdə London Ali Məhkəməsi onun keçmiş dövlət bankiri Cahangir Hacıyevin həyat yoldaşı Zamiyə Hacıyevaya sorğu göndərdi. Zamiyə Hacıyevadan 10 il ərzində Londonun məşhur dükanı Harrods-da xərclədiyi 21 milyon dollar pulu haradan aldığını açıqlaması tələb olundu.

Məlum oldu ki, Zamiyə Hacıyeva Londonda alış-verişlərini Beynəlxalq

Bankın 35 ədəd kredit kartı və Harrods-un üç ədəd mağaza kartı ilə ödəyib. Bundan əlavə, məhkəmə işlərindən məlum olub ki, 2013-cü ildə Zamiyə Hacıyevanın nəzarət etdiyi başqa bir şirkət Berkshire qraflığında, Ascot kəndinin yaxınlığında təmtəraqlı qolf kursu və əmlakını - "Mill Ride Golf Club"u almaq üçün 10 milyon funt (13.15 milyon dollar) xərcləyib. Rəsmi məlumatlar cütlüyün Harrods-ın avtomobil parkında iki xüsusi yerə sahib olduqlarını və Zamiyə Hacıyevanın 42 milyon funta (55.24 milyon dollar) Gulfstream G550 jet təyaresini aldığını da ortaya çıxarıb. Artıq Zamiyə Hacıyevanın Londondakı malikanəsi və qolf klubu satışa çıxarılıb. Mal-mülkə ilkin olaraq 19 milyon 500 min funt sterlinq qiymət qoyulub. Zamiyə Hacıyeva Milli Cinayətkarlıqla Mübarizə Agentliyinin (NCA) 6 illik təhqiqatından sonra Asbott-dakı qolf klubun və Naytsbridgedəki evinin müsadirəsinə razılışıb. Ötən ilin payızında bu aktivlərin satışa çıxarılacağı bilinib. Zamiyə Hacıyevaya əmlakların hərracla satışından əldə edilən məbləğin 30 faizi verəcək. 70 faizdən isə Milli Cinayət Agentliyinin xərcləri çıxılacaq və sonra yerdə qalan vəsait Azərbaycana qaytarılacaq.

İ.MƏMMƏDƏLİYEV,
"Yeni Məsvat"

Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən istintaqa cəlb olunmuş Dövlət Turizm Agentliyinin əməkdaşlarından birinin kimliyi məlum olub. Məlum olub ki, Dövlət Turizm Agentliyi (DTA) Aparatının əməkdaşı Nicat Hüseynov şübhəli şəxs kimi tutulub, Səbəyel Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib. O, xidməti fəaliyyət zamanı vəzi-fə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etməkdə ittiham olunur. Daha əvvəl qeyd edildiyi kimi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə Dövlət Turizm Agentliyinin sədri Fuad Hüseynov oğlu Nağıyevə işində yol verdiyi nöqsanlara görə şiddətli töhmət elan edilib. Agentliyin bir sıra vəzifəli şəxsləri, o cümlədən Dövlət Turizm Agentliyinin Aparat rəhbəri Kənan Qasımov, Turizm siyasəti və strategiyası şöbəsinin müdiri Məhəmməd Muradov vəzifələrindən uzaqlaşdırılıb. Dövlət Turizm Agentliyinin rəhbəri Fuad Nağıyevə şiddətli töhmət verilmə-sindən sonra bu qurum ətrafında iddialar səngimir.

Musavat.com-un əldə etdiyi məlumata görə, Dövlət Turizm Agentliyindən xidməti yazışma-ların sızdırılması qurumun rəh-bəri Fuad Nağıyevin postunu itirməsi ilə nəticələnecek.

DTA Aparatının əməkdaşı Nicat Hüseynovun həbsindən əvvəl xəbər yayılmışdı ki, Fuad Nağıyevlə yanaşı, qurumda işləyən bir sıra şəxslər də istin-taqa cəlb edilib. "Dövlət Tu-rizm Agentliyinin vəzifəli şəxsləri ilə bağlı aparılan araş-dırma xidməti sənədlərin sız-dırılması ilə yanaşı, agentlik-dəki korrupsiya faktları ilə də bağlıdır", - deyə mənbə bildi-rib. İddialarda o da bildirilir ki, Turizm Agentliyi Azərbaycana qarşı daim düşmənçilik möv-qeyi bəsləyən "Transparency International" təşkilatında işlə-miş və ya bu təşkilatla əmək-daşlıq edən şəxslərin yuvası-na çevrilib. Belə ki, Fuad Nağı-yevin qayınanası Rəna Səfə-rəliyeva uzun illər "Transpa-rency International" təşkilatı ilə əməkdaşlıq edib. O, bu qu-rumun Azərbaycandakı nüma-yəndəsi olub. Vaxtilə bu təşki-latda onun yetişdirdiyi bəzi şəxslər indi Dövlət Turizm Agentliyində işləyirlər.

Məlumata görə, Fuad Nağı-yevin ətrafı davamlı olaraq xidmə-ti məlumatları müxtəlif təşkilatlara, şəxslərə sızdırıblar. Hətta dövlət orqanları arasında daxili yazışma-ları belə xarici ölkələrin Azərbay-candakı səfirliklərinə ötürüblər. Xəbər verdiyimiz kimi, iki gün əvvəl Dövlət Turizm Agentliyinin Aparat rəhbəri Kənan Qasımov işdən çıxarılıb. Bu arada Publi-ka.az Kənan Qasımovun 2011-ci ildə "Amerikanın Səsi" radiosuna verdiyi müsahibənin bəzi hissə-lərini təqdim edib.

O dövrlərdə "Transparency International" təşkilatının qolu olan "Şəffaflıq Azərbaycan" təş-kilatının Media və İctimai Əlaqə-lər üzrə mütəxəssisi kimi çalışan Kənan Qasımov müsahibəsində Azərbaycanda məhkəmə siste-mindəki problemlərdən danışib. Jurnalistin "Korrupsiya əsasən hansı sektorlarda qeydə alınır?" sualına o belə cavab verib:

"Azərbaycanda insanlar da-ha çox polisde rüşvətin olması qənaətinəndirlər. Eyni zamanda insanlar təhsil, məhkəmə sahe-sində korrupsiyanın yüksək ol-ması fikrindədir. Amma onu da deyə bilərəm ki, "Şəffaflıq Azər-baycan" təşkilatı tərəfindən hə-yata keçirilən "ALAC" layihəsi

Dövlət Turizm Agentliyindəki həbslərin şok pərdəarxası

Adı son günlərdə müəmmalı proseslərdə hallanan, rəhbəri prezidentdən töhmət alan qurumun əməkdaşı istintaqa cəlb edildi - təfəsilat

çərçivəsində vətəndaşlardan korrupsiya şikayətləri daxil olur və o şikayətlər müvafiq dövlət qurumlarına yönləndirilir. Həmin şikayətlər əsasında deyə bilirik ki, Azərbaycanda ümumilikdə daha çox şikayət məhkəmə sa-həsindədir. Məhkəmə sahəsində kifayət qədər böyük problemlər var və insanların əksəriyyəti şikayətlərini məhkəmə qərarları-nın icra olunmaması, ümumilikdə məhkəmə qərarlarında yol veril-miş qeyri-obyektiv hallarından edir. Yeni sorğunun nəticələri onu göstərir ki, polis, amma bi-zim həyata keçirdiyimiz layihə əsasında əldə etdiyimiz rəqəmlər onu göstərir ki, məhkəmə da-ha çox korrupsiyalasıb".

"Amerikanın Səsi" redaksiya-

sının "Son bir neçə gündə Azər-baycanın rəsmi media orqanında Qərbi ölkələrini və təşkilatlarını sərt tənqid edən yazılar dərc olu-nub" sualını K.Qasımov belə cavablandırıb: "Mən öz təşkilatımı-zın adından bunu deyə bilərəm ki, həmin siyahıya "Transperancy In-ternational" təşkilatının adının sa-lınmasının heç bir halda məntiqi izahı yoxdur. Ona görə ki, "Transperancy International" təş-kilatı Almaniyada təsis edilib və onun baş qərargahı Berlinde yer-ləşir. Bu təşkilatın ABŞ təşkilatı ki-mi göstərilməsinin nəyə əsaslan-dığı heç bir halda məlum deyil. Bi-zim təşkilatın yaranma nizamna-məsi də hər şeyi açıq göstərir. Məhz öz təşkilatımız adından de-yə bilərəm ki, bu, heç bir halda re-

allığı əks etdirmir".

Onu da bildirək ki, sözügedən şəxs 2009-2014-cü illərdə "Transparency International/Azər-baycan" təşkilatında müxtəlif vəzifə-lərdə çalışıb. 2017-ci ilin fevral ayından 2018-ci ilin aprel ayına ki-mi Milli Turizm Təbliğət Bürosun-da Monitoring və Keyfiyyətə nəza-rət şöbəsinin müdiri vəzifəsində iş-ləyib. 2018-ci ilin oktyabrından Dövlət Turizm Agentliyinin Aparat rəhbəri vəzifəsində çalışıb. Yeri gəlmişkən, Azərbaycan Milli Kul-nariya Assosiasiyasının sədri Ta-hir Əmiraslanov agentliyin ünvanı-na sərt fikirlər səsləndirib. "Dövlət Turizm Agentliyinin rəhbərliyinin niyə Milli Kulinariya Mərkəzini iflic vəziyyətinə salması, Milli Kulinari-ya Assosiasiyasına daim təzyiq

göstərməsi, Ermənistanla bu sa-hədə yol açır revans verməsi, bu sahədəki QHT-lərin işinə qanun-suz müdaxilə etməsi, özünə QHT yaratması, dövlətin bu sahədəki qələbələrini heçə endirilməsi, brendləşən festivalların ləğvi, Kul-nariya Şöhrəti Muzeyinin dağılma-sının səbəblərini indi yalnız təxmin etmək, həm də buna artıq əminik, bunu artıq hamı anlayır", - deyə o bildirib. Tahir Əmiraslanov dövlət başçısına məlum sərəncama görə təşəkkür edib. Qeyd edək ki, Dövlət Turizm Agentliyi iddialara heç bir münasibət bildirməyib. Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində Dövlət Turizm Agentliyi ilə əlaqəli istintaq işə davam edir. Bu işə o deməkdir ki, sürpriz həbslər qaçılmazdır.

P.S Yazı çapa gedərkən

Müəllimlərə "hinduşkabaş" deyən direktor cəzalandı

Sevdə Saryeva

Bakı şəhəri 301 nömrəli tam orta məktəbin normal fəaliyyətinin təşkili Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin və Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin nəzarətindədir. Məktəbdə idarəetmənin və tədrisin keyfiyyətli təşkili məqsədilə direktor vəzifəsinin müvəqqəti icrası Elm və Təhsil Nazirliyi yanında Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin Ümumi təhsilin təşkili şöbəsinin əməkdaşı Jalə Məhərrəmovaya həvalə edilir. Bu barədə Musavat.com-a məlumat BŞTİ-dən verilib. Qeyd edilir ki, xeyli müddətdir səhhəti ilə bağlı xəstəlik vərəqəsi əsasında işə çıxmayan məktəbin direktoru Sevdə Saryeva barəsində işə qayıtdıqdan sonra qanunauyğun tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulur. Qeyd edək ki, təhsil müəssisələrində hər hansı neqativ halların baş verməsi yolverilməzdir. Məktəblərdə sağlam işgüzar mühitin təmin olunması, təhsil müəs-sisələrinin fəaliyyətində səmərəliliyin artırılması əsas priori-tetlərdəndir. Məktəbin və müəllimin fəaliyyətinə uyğun ol-mayan hallara qarşı qanunvericiliyin tələbləri çərçivəsində müvafiq tədbirlərin görülməsi diqqət mərkəzində saxlanılır.

Qeyd edək ki, paytaxtın Biləcəri qəsəbəsində yerləşən 301 nömrəli tam orta məktəbin müəllimləri direktor Sevdə Saryeva-nın dərslər saatlarını rüşvətlə bölüşdürdüyünü iddia edirlər. Müəllimlərin sözlərinə görə, onlar direktor tərəfindən təhqir, hətta təhdid də edilir: "Müəllimləri valideynlərin yanında təhqir edir. Bize "dərs dilənciləri", "hinduşkabaş" deyir".

İddialara görə, direktor tərəfindən məktəbin bir korpusu da bağlanıb. Səbəb kimi binanın qəzalı vəziyyətdə olduğu bildirilib. Amma həmin binada hazırda sakinlər yaşayırlar. Müəllimlər bil-diriblər ki, üzleşdikləri problemlərlə bağlı müxtəlif dövlət qurum-larına müraciət ediblər.

■ **Afaq MİRAYIQ,**
Musavat.com

Sabiq məmur oğlunun işi yenidən məhkəmədə

SOCAR-ın sabiq vitse-prezidenti, oliqarx Mikayıl İsmayilzadənin Sabunçu Rayon Məhkəməsinin qətnaməsinəndən verdiyi apelyasiya şikayətinə baxılıb. Musavat.com xəbər verir ki, şikayət hakim Fuad Babayevin sədrliyi ilə araşdırılıb. Məsələnin mahiyyəti budur ki, Fidan Abbasova uzun illərdir qızı Nilin atasının Orxan İsmayilzadə olmasını sübut etməyə çalışır. Lakin Orxan İsmayilzadə ötən illər ərzində qızı Nilə soyadını, adını verməkdən boyun qaçırır, uşağın saxlanması üçün tələb olunan vəsaiti ödəməkdən yayınır.

Buna görə də Fidan Abbasova məhkəmə qaydasında Orxan İsmayilzadənin övladının atası olmasını sübut etmək məcburiyyətində qalıb. İllər öncə məhkəməyə təqdim etdiyi

iddiası üzrə yekun qərar veril-mədən geri götürülmüşdü. Fi-dan Abbasova mətbuata açıq-qlamasında bildirmişdi ki, 2017-ci ildə Sabunçu Məhkə-məsinə iddia təqdim edərək övladının atasının müəyyən edilməsini xahiş edib. Lakin o zaman Fidan Abbasova alda-

dılmaqla iddiasını geri çəkib. 7 il sonra, 2024-cü ildə o, icraata xitam verilməsi barədə Sabun-çu Rayon Məhkəməsinin qə-rardadını alıb və iradəsi əksinə olan qərardadın ləğvini xahiş edib. Qərardad ləğv edildəndən sonra yenidən Sabunçu Ra-yon Məhkəməsinə eyni pred-

met üzrə məhkəmə araşdır-maları başlayıb. Məhkəmədə Fidan Abbasova bildirib ki, Or-xan İsmayilzadə ilə faktiki ni-kahdan 05.05.2015-ci il təvə-lüdlü Nil adlı qızı dünyaya gə-lib. Buna görə də məhkəmədə övladının adının atasının (atalı-ğının) Orxan İsmayilzadə ol-masının müəyyən edilməsi və buna dair doğum aktı qeydinin aparılması barədə qətnəmə qəbul edilməsini xahiş edib.

Fidan Abbasovanın nü-mayəndəsi işə tələb edib ki, Orxan İsmayilzadədən 17.01.2017-ci il tarixdən baş-lamaqla 05.05.2015-ci il təvə-lüdlü Nil Orxan qızı Abbasova-nın yetkinlik yaşına çatana-dək saxlanması üçün hər ay 2 min manat pul tutulsun.

■ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

“Dünya siyasətində növbəti qaynar məsələ İranın nüvə proqramı ətrafındakı vəziyyətdir. Qarşıda maraqlı günlər olacaq”. Bu barədə ABŞ Prezidenti Donald Tramp açıqlama verib. “Növbəti danışacağımız məsələ İrandır. İrana nə olacaq? Qarşıda maraqlı günlər var, sizə deyə biləcəyim tək şey budur”, - deyərək Amerika lideri ötən həftəsonu Ağ Evdə jurnalistlərlə danışarkən bildirib.

“Biz son məqama gəlib çatdıq. Biz onların nüvə silahı əldə etməsinə izn verə bilmərik. Çox yaxında nəşə baş verəcək. Ümid edək ki, sülh razılaşmasına nail ola bilirik. Mən bunu güc və ya zəiflikdən demirəm, sadəcə olaraq, bildirirəm ki, başqa variantdan daha çox sülh sazişinə üstünlük verirəm. Amma başqa variant da ola bilər”, - prezident qeyd edib.

Yada salaq ki, Tramp martın 7-də İranın ali dini lideri ayətullah Əli Xameneiyə Tehranın nüvə proqramı ilə bağlı danışqların aparılmasını təklif edən məktub-mesaj göndərdiyini söyləyib. İranın ali lideri Əli Xamenei isə ABŞ-ın Tehrana müzakirə təklifi ilə bağlı sərt açıqlama verib. O, Vaşinqtonun İranla dialoq qurmaq niyyətinin yalnız öz şərtlərini qəbul etdirmək və üstünlük qazanmaq məqsədi daşdığını bildirib. Bəs İran üçün X gününün yaxınlaşdığını söyləmək mümkündürmü? Azərbaycan öz təhlükəsizliyi üçün ən çox nələrə diqqət etməlidir?

Deputat Günay Ağamalı “Yeni Məşavət”ə bildirdi ki, tərəflərin qarşılıqlı olaraq kompromisə getməsi və problemləri danışqlar məsasında həll etməsi zəruridir: “İranın Yaxın Şərqdəki vəkəlet savaşları, regional nüfuz mübarizəsi və nüvə

proqramı Vaşinqton-Tehran gərginliyinin təməlini təşkil edir. Cənub qonşumuz mütemadi olaraq Amerika və onun müttəfiqi İsrailə qarşı siyasi və hərbi təsir imkanlarını artırmağa çalışır. Lakin son baş verən proseslər, Təl-Əvivin ABŞ-ın dəstəyi fonunda İranın proksi qüvvələrinə ciddi zərbələr endirməsi və Donald Trampın sərt ritorikası Tehran ətrafında halqanın daralmasını göstəricisi idi. Hadisələrin inkişaf tendensiyasına nəzər yetirdikdə İrana qarşı müharibə ssenarisi ən pis variantdır və bizi də ciddi şəkildə narahat edir. Çünki orada 40 milyona yaxın soydaşımız yaşayır və onların təhlükəsizliyi rəsmi Bakı üçün tələpəklü məsələlərdən biridir”.

AMİP Ali Məclisinin sədri, politoloq Rəşad Bayramov ABŞ-ın İranla bağlı siyasəti İsrailə koordinasiyalı şəkildə apardığını bildirdi: “Tramp hələ prezident seçkiləri kampaniyasında öz platformasında İranla bağlı hansı siyasəti həyata keçirəcəyinin anonsunu vermişdi. “Proqram 2025” adlı sənəddə İranla bağlı birinci hakimiyyət dövründə olduğu kimi “maksimum təzyiq” siyasəti həyata keçiriləcəyi göstərilmişdi və indi də ABŞ administrasiyasının buna uyğun olaraq müvafiq addımlar atmağa hazırlaşdığını görürük. Tramp açıq şə-

Tehran üçün X günü yaxınlaşır - Bakının ön hazırlıqları

Cənub qonşudan ölkəmizə milyonlarla qaçqının axını ola bilər; mütəxəssislər görülməli tədbirləri sadaladılar

kildə bəyan edir ki, İranı “bombalamadan” sövdələşmə etmək istədim. Yeni başqa sözlə desək, əgər müvafiq razılaşma olmayacağısa və İran nüvə danışıqlarında iştirakdan imtina edəcəksə, hərbi müdaxilə ehtimalı da var. Məlumdur ki, İrana hərbi müdaxilə məcburiyyəti yaranaçaqsa, ABŞ bunu məhz İsrail vasitəsilə etməyə çalışacaq. Görünən odur ki, Tramp öz bəyanatları ilə artıq İranın siyasi və dini elitesi arasında parçalanmaya nail ola bilib. Pezeşkian hər nə qədər ali dini liderin iradəsinin ziddinə olmayacağını desə də, “lakin biz problemlərin həlli üçün müvafiq yollar tapmalıyıq” deməklə müvafiq ismarış da göndərib. İstənilən halda, Azərbaycan olaraq ən pis ssenariyə hazır olmağımız lazımdır. Çünki İrana hərbi müdaxilə olacağısa, Azərbaycanın da bundan təsirlənəcəyi şübhəsizdir. Birincisi ona görə ki, İran qonşu ölkədir və

orada milyonlarla soydaşımız yaşayır. Yeni İranın Trampın dili ilə desək, bombalanması halında bundan İran əhalisinin az qala yarısını təşkil edən soydaşlarımız da əziyyət çəkəcək. Nəticədə Azərbaycan qaçqın axını ilə üz-üzə qala bilər ki, bu da yaxşı hər hansı bir perspektiv vəd etmir. İkinci tərəfdən, rəsmi Tehran dəfələrlə bəyan edib ki, hər han-

sı hərbi müdaxilə halında İran ilk növbədə İsrailin və ABŞ-ın regiondakı maraqlarına və müttəfiqlərinə zərbə vuracaq. İsrailə Azərbaycan arasında olan münasibətləri nəzərə alsaq, bu istiqamətdə də İrandan gələcək təhlükəni gözləyirik. Odur ki, maksimum şəkildə təhlükəsizlik tədbirlərinin həyata keçirilməsi lazımdır.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Məşavət”

Doğrusu, dördüncü ildir ki, davam edən müharibədən sonra Ukraynadakı sosial-siyasi ovqatla, ölkədə hökm sürən əhval-ruhiyyə ilə bağlı müəyyən suallar vardı. Deyilirdi ki, guya insanlar daha prezident Zelenskini dəstəkləmir, müharibədən yorulub və s. və i.

Hüseynbala SƏLİMOV

Son vaxtlar bu kampaniyaya ABŞ siyasətçiləri də qoşulmuşdu, hətta prezident Donald Tramp da indiki Ukrayna prezidentini “əhalinin dörd faizinin belə müdafiə etmədiyi seçkisiz diktator” adlandırdı. Gülüncdür, deyilmi? Doğrudanmı, seçkilil diktatorlar da olur bu dünyada?..

Amma sonradan bütün bu proseslərə əks reaksiyalar baş verdi. Birincisi, Ali Rada qərar qəbul etdi ki, hərbi vəziyyət davam edənədək Zelenskinin hakimiyyəti legitim sayılacaq.

İkincisi, Trampa görüşdən sonra Ukrayna prezidentinin reytingi dəfələrlə artdı, hazırda onun altmış faizdən çox, hətta yetmiş faizdən bir az aşağı olduğu bildirilir.

Bu isə o deməkdir ki, ukraynalılar nə müharibədən bezib, nə də özlərinin prezidentlərindən, əksinə, Trampa sərt danışan, ölkəsinin haqlarını müdafiə edən Ukrayna prezidenti bir-iki günün içində millətin müqavimət simvoluna çevrildi, hətta bəzi-

Vaşinqtonla Kiyev anlaşıcaqmı?..

ləri belə bir siyasi fərziyyə irəli sürdülər ki, guya Tramp və onun komandası bütün bunları Zelenskinin reytingini qaldırmaq üçün edibmiş!..

Düzdür, gərgin keçən ilk görüşdən sonra Zelenski də, Tramp bəzi məsələlərə korrektor etdilər. ABŞ prezidenti dedi ki, guya o heç vaxt ukraynalı həmkarını “seçkisiz diktator” adlandırmayıb. Zelenski də öz tərəfindən bəyan etdi ki, o, Trampa yenicdən görüşməyə və hətta onunla “minerallar haqda müqavilə”ni imzalamağa hazırdır...

Biz bu sətirləri yazarkən deyildi ki, Ukrayna və ABŞ təmsilçiləri martın 11-də Səudiyyə Ərəbistanında görüşəcəklər. Görüşdə Ukraynanı düz dörd nəfər təmsil edəcək. Amma maraqlısı bilirsiz-

niz nədir? Tək Ukrayna ilə Rusiya arasında yox, hətta Kiyevlə Vaşinqton arasında da anlaşmaya ehtiyac olduğu anlaşılır!

Bu isə o deməkdir ki, Vaşinqtonla Kiyev arasında da bir çox məsələlərə fərqli yanaşma var. Bunun özü isə xeyli narahatlıq yaradır. Ona görə ki, əslində Vaşinqton birmənalı şəkildə Kiyevə dəstək verməli idi, çünki sonuncu onun müttəfiqi idi, təkcə o səbəbdən yox ki, Kiyev Avropa İttifaqına və NATO-ya istiqamət götürmüşdü, həm də ona görə ki, bu illər ərzində Ukrayna dənizlərinə üzünə açmışdı.

İndi nə olub? Həmin Ukrayna deyilmi bu? NATO Ukraynanı müdafiə edə bilməyəcəkdisə, Avropa İttifaqı onu

öz sıralarına qatmayacaqdısa, bu ölkəni belə avantüraya çəkməyə ehtiyac varmı? Axı hələ Avropa İttifaqı ilə Asosiasiya sazişi imzalanarkən o vaxtkı prezident Viktor Yanukoviç açıq şəkildə demişdi ki, Rusiya buna çox sərt yanaşacaq. Məgər belə olmadımı, onun sözləri təsdiqlənədimi? Üstəgəl, Tramp indi bildirir ki, Kiyev NATO haqqında fikirləşməməlidir. Avropa ölkələri isə Ukrayna-ya dəstək verməkdə daha ardıcıl mövqe sərgiləsələr də onu öz sıralarına qəbul etməyə tələsmirlər!..

ABŞ isə özünü Ukraynanın yaxın müttəfiqi kimi yox, Moskva ilə Kiyev arasında vasitəçi kimi aparır! Üstəgəl, Tramp ölkənin indiki vəziyyətindən istifadə edərək onun təbii ehtiyatlarına şərikin olmaq

üçün cəhdlər edir! Bunun özü nədir? Vaşinqton bununla özünün Kiyevə göstərdiyi yardımın əvəzində ondan nəşə qoparmağa, Ukraynada öz maraqlarına daha real və maddi təminat verməyə çalışmırmı?..

Hətta bu da hamısı deyil. Vaşinqton Kiyevə açıq-aşkar təzyiq göstərir, ona etdiyi hərbi-texniki yardımı dayandırmaq bir tərəfə, hətta ukraynalı iş adamlarına qarşı sanksiyalar tətbiq etməyə çağırır. Əlbəttə, Ukraynanı bu vəziyyətə gətirib çıxaran həm də onun korruptioner oliqarxlarıdır və kimə inkar etmir ki, onun iqtisadiyyatının şəffaflaşmasına çox böyük ehtiyac var. Amma bunun da həlli Ukraynanı Avropaya, onun standartlarına daha da yaxınlaşdırmaq deyilmi?..

Azərbaycanı şərlədi, indi də Bakıya gəlir....

Vardanyan üçün "həyəcanlanan" pakistanlı hüquq müdafiəçisi ölkəyə buraxılacaqmı?

Özünü hüquq müdafiəçisi sayan pakistanlı, 2016-cı ildə "Avrora" mükafatına namizəd və 4 finalçıdan olmuş Səidə Qulam Fatimə Ruben Vardanyanın məhkəməsində iştirak etmək üçün Bakıya gəlməyi planlaşdırır. Bu barədə o, X-dəki mikrobloqunda yazıb. Pakistanlı qadın qeyd edib: "Ədalətsizliyi uzaqdan qınamaq asandır, real dəyişiklik hərəkət tələb edir. Ona görə də Ruben Vardanyanın işi üzrə məhkəmədə iştirak etmək üçün Bakıya getmək qərarına gəldim. Pakistanlılar Azərbaycana sərbəst səyahət edə bildiyi üçün Bakıya gedib Rubenin başına gələnləri, onun hansı şəraitdə saxlanıldığını və ona qarşı hansı məhkəmə prosesinin getdiyini görmək istəyirəm".

Daha sonra o, "hüquq müdafiəçilərini və bütün laqeyd olmayan insanları Vardanyanın azadlığı uğrunda mübarizəyə" çağırıb. "Həbsdən əvvəl mən Ruben Vardanyanla bir neçə dəfə görüşmüşəm. O, gözəl və məsum insandır. O, əziyyət çəkməməlidir. Bütün hüquq müdafiəçiləri səsini ucaltmalı, Vardanyanın azadlığı uğrunda mübarizə aparmalıdır. Biz Rubeni tək qoymamalıyıq. O, çox yaxşı insandır, humanistdir, insan haqları və sülh üçün mübarizə aparıb, ona görə də bu vəziyyətə düşməməlidir", - deyir o ərz edib. Qeyd edək ki, "Avrora"nın maliyyəçilərindən biri çirkli pulları yumaq üzrə "usta" Ruben Vardanyan olub.

Beləcə Səidə Qulam Fatimənin canfəşanlıqlığının səbəbi aydın olur. Onun Rubenlə qoşa şəklində də var.

Qərbdə deyilmi? Pakistanlı "hüquq müdafiəçisi" Azərbaycanın müsəlman əhalisinə qarşı etnik təmizləmələr, soyqırımları, digər hərbi cinayətlər törətmiş, dövlətimizə və xalqımıza uzun illər meydan oxumuş xuntaçıları müdafiə etmək niyyətindədir. Görəsən, Xocalı soyqırımını törədildə bu "ədalət carçısı" harada idi, niyə indiyədək bir dəfə öz etiraz səsini qaldırmayıb? Bəs 44 müharibə zamanı Gəncə, Tərtər, Bərdə bombalananda, günahsız insanlar, körpələr qətlə edildə harada gizlənmişdi? Yaxud Vardanyan və dostlarının pulları, təşkilatçılığı hesabına Qarabağda basdırılmış minalardan yüzlərlə dinc

azərbaycanlının həyatını itirməsi və ya ağır xəsarət alması? Bundan da bixəbərdir? Səidə Qulam Fatimə Azərbaycana buraxılacaqmı?

"Yeni Müsavat"a danışan **Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə** təəssüf etdi ki, dost və müsəlman Pakistanın belə bir insan haqları müdafiəçisi var imiş. Onun sözlərinə görə, Səidə Qulamın əvvəlcədən Vardanyanla tanışlığının olması burada xüsusi çəki daşıyır. Ç. Qənizadə bildirdi ki, onun Bakıya gəlməsində heç bir məhdudiyyət yoxdur və Vardanyanla görüş üçün dövlətin müvafiq orqanlarına müraciət edə bilərlər: "Sadəcə, onun çıxışı siyasəti kampaniya aparmağa fokuslanıb. Pakistanlı müdafiəçisi yaxşı bilir ki, Vardanyan saxlanma şəraitindən narazı

deyil, ailəsi ilə əlaqə saxlanmasına şərait yaradılır, Omudsmən və eləcə də "Qırmızı Xaç" onunla görüşür, məhkəmədə də tərcüməçi ilə təmin edilib. Başqa nə olmalıdır ki? Özünün də bu günlərdə səs yazısı yayıldı, saxlandığı şəraitdən razılıq etmişdi, azərbaycanlılara təşəkkürünü bildirmişdi. Ona görə də Səidə Qulamın açıqlamaları beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətini cəlb etmək niyyəti kimi qəbul olunmalıdır".

Hüquq müdafiəçisi qeyd etdi ki, hazırda Vardanyan və digər təqsirləndirilən erməni əsilli şəxslər barəsində şou karakterli kampaniya aparılır: "Gah onları siyasi məhkum adlandırırlar, gah əsir olduqlarını iddia edirlər, gah da fiziki təzyiqə məruz qaldıqları haqda yalanlar tirajlayırlar. Ermənistan hakimiyyəti də bu prosesdə iştirak edir. Bu da daxili işimizə müdaxilədir. Həmin şəxslər konkret maddələr və sübutlar əsasında mühakimə olunurlar. Onların Azərbaycan ərazilərində törətdikləri cinayətlə bağlı məhkəmə istintaqı aparılır. Əminəm ki, la-yiqli cəzalarını da alacaqlar. Onlar hərbi canidir və əməlləri sübuta yetirilməkdədir. Biz istər pakistanlı, istər avropalı aktivistlərin hay-küyünə məhəl qoymadan işimizi görməliyik. Yeni obyektiv məhkəmə prosesi aparılır, özləri də etiraz edirlər ki, hansı cinayətlərə yol veriblər. Araik Arutyunyan təsdiqlədi ki, onlara əmrlər Ermənistan hərbi rəhbərliyindən verilib".

Ç. Qənizadə onu da vurğuladı ki, Vardanyanın yaxınları onun müdafiə kampaniyasını təşkil edir, bunun üçün müxtəlif media resurslarından istifadə edirlər: "Bununla siyasi don geyindirmək, dünya ictimaiyyətinin marağını cəlb etmək məqsədi güdüldür. Amma beynəlxalq aləmin reaksiyası onların gözlədiyi kimi deyil. Bunun da səbəbi Vardanyanın əsl mahiyyətinin nədən ibarət olmasıdır. Onun istər

İrəvan bu məlumatları verməkdən boyun qaçırır - DTX

Ermənistanın təcavüzü nəticəsində 900-dən artıq yaşayış məntəqəsi tamamilə dağıdılıb, milyard dollarla ölçülən ziyan vurulub, 10 min hektarla ərazi mina və partlamamış sursatlarla çirkləndirilib. Bunu Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) rəisinin müavini Şərafət Həsənov

"Azərbaycan Respublikasında itkin düşmüş şəxslərin axtarışı üzrə qiymətləndirmə hesabatı"nın təqdimat mərasimində çıxışı zamanı deyib.

O bildirib ki, 107 nəfər əsir götürüldükdən sonra işğəncələrlə öldürülüb: "İtkin düşmüş şəxslərlə bağlı əsas məlumatlar Ermənistan tərəfindədir. Ermənistan məzar yerləri barədə məlumat verməkdən müxtəlif bəhanələrlə boyun qaçırır. Səhra komandirlərinin əksəriyyəti sağdır və Ermənistanda yaşayırlar".

■ "Yeni Müsavat"

Ermənistan Xankəndidəki erməninin meyitini niyə götürmür?

Ermənistan erməni əsilli Ağasyan Vera Varşakovnanın meyitinin təhvil alınmasına heç bir münasibət bildirmir.

"Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bunu Əsir və İtkin Düşmüş, Girov Götürülmüş Vətəndaşlarla Əlaqədar Dövlət Komissiyası tərəfindən İtkin Düşmüş Şəxslər üzrə Beynəlxalq Komissiyasının (ICMP) Azərbaycan Respublikasında itkin düşmüş şəxslərin axtarışı üzrə qiymətləndirmə hesabatının təqdimatında Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti rəisinin müavini general-leytenant Şərafət Həsənov deyib. "1954-cü il təvəllüdü, erməni əsilli Ağasyan Vera Varşakovnanın ötən il oktyabrın 20-də Xankəndi şəhərində yaşadığı ünvanda xəstəlikdən vəfat etməsi ilə bağlı Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin vasitəçiliyi ilə Ermənistan tərəfinin və onun övladlarının məlumatlandırılmasına, meyitinin təhvil verilməsi üçün bütün zəruri sənədləşmə işlərinin aparılmasına, hətta cari ilin fevral ayında vasitəçilərin iştirakı olmadan sərhəddə keçirilmiş görüş zamanı məsələ Ermənistanın nümayəndə heyətinin birbaşa diqqətinə çatdırılmasına baxmayaraq, qarşı tərəf 5 aya yaxındır ki, meyitin təhvil alınmasına heç bir münasibət bildirmir", - o bildirib.

■ "Yeni Müsavat"

Qarabağda, istər Donbasda separatizmi dəstəkləməsi, maliyyələşdirməsi haqda çoxsaylı faktlar yayılıb. Ən əsası isə heç zaman Qarabağda olmamış biri kimi sərhədi qanunsuz keçərək ərazilərimizə daxil olub, burada qondarma qurumun "dövlət naziri" təyin edilib. Üstəlik, Rusiya vətəndaşlığından imtina edərək bu addımı atıb. Sonrakı dövərdə Azərbaycana qarşı hədyanlar, təhdidlər səsləndirib, Xankəndidə mitinq təşkil edərək erməni əhalisini ölkəmizə qarşı silahlanmağa çağırıb, deyib ki, təslim olmayacaqlar. Bütün bu sübutlar ortadadır. Eyni zamanda son məhkəmə prosesində dövlət ittihamçıları onun yazışmalarını, bütün gizli əlaqələrini üzə çıxarıblar, onun hansı cinayətlərə el atdığı ortaya qoyulub, lakin Vardanyan ifadə verməyib. Bunlar hamısı sübutdur. O baxımdan, kimin onu müdafiə etməsinə baxmayaraq, qanun çərçivəsində cəzasını alacaq".

Xatırladaq ki, Ruben Vardanyan Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 100 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, aparma), 107 (əhali

məcburi köçürmə), 109 (təcavüzkar müharibəni təşkil və təşkilatın yaradılması), 110 (təcavüzkar müharibəni təşkil və təşkilatın yaradılması), 111 (təcavüzkar müharibəni təşkil və təşkilatın yaradılması), 112 (beynəlxalq hüquq normalarına zidd azadlıqdan məhrum etmə), 113 (işğəncə), 114 (muzdluluq), 115 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116 (silahlı münacişə zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 214 (terrorçuluq), 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə) əməllərinin törədilməsində təqsirləndirilib. Həmçinin o, həmin Məcəllənin 218 (cinayətkar birlik (təşkilat) yaratma), 228 (qanunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gəzdirmə), 270-1 (aviasiya təhlükəsizliyinə təhdid yaranan əməllər), 278 (hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və onu zorla saxlama, dövlətin konstitusiyası quruluşunu zorla dəyişdirmə), 279 (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələri və qrupları yaratma), 318-ci (Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə) və digər maddələrində nəzərdə tutulan əməllərin törədilməsində ittiham olunur.

■ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

“İsrail, ABŞ və Azərbaycan arasında üçtərəfli strateji müttəfiqlik yaratmaq üçün danışıqlar aparılır”. Bu barədə İsrail parlamentində (Knesset) baş nazir Benyamin Netanyahu-nun kabinet üzvü və milli missiyalar naziri Orit Ştrak məlumat verib. “Yerusalem Post” yazır ki, Knessetdə “İsrail və Azərbaycan arasında strateji müttəfiqliyin möhkəmləndirilməsi” mövzusunda müzakirələr zamanı deputat Simon Moşiasvili hökumətin Bakı ilə əlaqələrin daha da inkişaf etdirilməsi üçün hansı addımlar atıldığını soruşub. Parlament müzakirələrinin təşəbbüskarı olan Moşiasvili Azərbaycanla strateji müttəfiqliyin müasirləşdirilməsi və bu ölkənin “İbrahim sazişləri” çərçivəsinə daxil edilməsinin mümkünlüyü məsələsini qaldırıb. Deputatın sözlərinə görə, Azərbaycan uzun müddətdir ki, İsrailin regional təhlükəsizlik arxitekturasının mühüm elementi olmasına baxmayaraq, Amerika sanksiyalarından əziyyət çəkməkdə davam edir (söhbət Azadlığa Dəstək Aktının bədnam 907-ci maddəsindən gedir. 1992-ci ildə Birləşmiş Ştatlarda keçmiş Sovet respublikalarına iqtisadi dəstək vermək üçün qəbul edilən Azadlığa Dəstək Aktının 907-ci maddəsini qəbul edib. Dəyişiklik Azərbaycan hökumətinə yardım göstərilməsinə imkan vermir).

İsraili deputat Azərbaycanda yəhudi icmasının unikal statusunu da vurğulayaraq, onu “nümunəvi, fəal, firavan və xüsusilə birləşmiş” və dünyada yeganə müsəlman ölkəsində tam dövlət dəstəyi ilə mövcud olan icma adlandırır. “Azərbaycan yeganə müsəlman ölkəsidir ki, İsrailə əlaqələr təkəcə hakim elita ilə məhdudlaşmır, həm də geniş əhali arasında dərin dəstək qazanıb”, - o vurğulayıb. Deputat qeyd edib ki, 7 oktyabr hadisələrindən sonra da

Azərbaycan müsəlmanları İsrailin Bakıdakı səfirliyinə gül dəstələri gətirərək, xatirə şamları yandıraraq, öz dəstəklərini bildiriblər.

Baş nazir Benyamin Netanyahu-nun adından deputatın çıxışını cavablandırın nazir Orit Ştrak isə deyib: “Azərbaycan İsrailin Qafqazda mühüm strateji müttəfidir və bizim əlaqələrimiz təhlükəsizlik, ticarət, enerji və texnologiya sahələrində əməkdaşlığı əhatə edir”. O, “İsrail və Azərbaycan arasındakı münasibətlərin qarşılıqlı maraqlara və çoxillik dostluğa əsaslanan unikal tərəfdaşlıq üzərində qurulduğunu” bildirib. Onun sözlərinə görə, İsrail Azərbaycan və ABŞ-la əməkdaşlığı gücləndirməkdə davam edəcək və onu pozmağa yönəlmiş istənilən cəhdə qəti şəkildə qarşı çıxacaq. Nazir onu da qeyd edib ki, ölkələr arasında dialoq qarşılıqlı səfərlərdə, o cümlədən İsrail Prezidentinin Azərbaycana səfəri və Azərbaycanın milli təhlükəsizlik müşavirinin İsrailə səfərində özünü göstərir. “Bu münasibətlər İsrailin regionda müttəfiqləri gücləndirməyə və digər müsəlman ölkələri ilə körpülər qurmağa yönəlmiş daha geniş regional siyasətinə uyğundur”, - Ştrak əlavə edib.

Öz növbəsində İsrailin Baş Nazirlik Ofisi bəyan edib ki, ölkəsi İsrail, Azərbaycan və ABŞ arasında güclü üçtərəfli tərəfdaşlıq qurmaq üçün davamlı danışıqlar aparır. Bu danışıqlar həm də Azərbaycana qarşı tətbiq edilən ədalətsiz sanksiyaların ləğvinə aiddir. Göründüyü kimi, dost İsrail Bayden dövründə korlanmış ABŞ-Azərbaycan əlaqələrini normalaşdırmağa, hətta müttəfiqlik səviyyəsinə qalxmasına səy göstərir. Son dövrlər prezidentin köməkçisi Hikmət Hacıyevin də İsrailə səfərlərini nəzərə alsaq, əvvəldən proqnozlaşdırıldığı

İsrail Bakı ilə Vaşinqtonu barışdırır - sensasion gəlişmə

Üç ölkə arasında strateji müttəfiqlik qurulmasına hazırlıq gedir - Bakıdan ilginclik reaksiya

mız kimi, Bakı-Vaşinqton arasında əlaqələrin yaxşılaşması üçün bir proses getdiyini görmək olar.

Tramp dönəmində üçtərəfli müttəfiqlik statusunda bir sənədin imzalanması mümkündürmü? Yada salaq ki, prezident İlham Əliyev də belə bir sazişi istisna etməmişdi...

Milli Məclisin deputatı Hikmət Babaoğlu “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Azərbaycanın xarici siyasətində

mühüm prioritetlərdən biri Yaxın Şərq coğrafiyasıdır və hazırda Türkiyə-Azərbaycan münasibətləri kontekstində yeni reallıqlar, yeni şərtlər içərisində Azərbaycanın Yaxın Şərqdə daha da dərinliklərə doğru irəliləməkdədir: “Əlbəttə ki, Yaxın Şərq deyərək ilk növbədən bu coğrafiyanın ən mühüm aktorlarından biri olan İsrail göz önünə gəlir. İsrail-Azərbaycan münasibətlərinin aktuallığı bir

il-Azərbaycan münasibətlərinin dərin kökləri var. Bu gün İsrailə əməkdaşlıq əslində Yaxın Şərqdə münasibətlərin keyfiyyətini təyin edəcək qədər strateji əməkdaşlıq hesab olunur. İsrail regionda böyüyən iqtisadiyyatı, dünya siyasətində artan nüfuzu ilə yaxın ətrafda iqtisadi və siyasi baxımdan çəkisini hər gün artırmaqdadır. Belə olan halda əlbəttə ki, İsrail-Azərbaycan münasibətlərinin aktuallığı bir

daha ortaya çıxmış olur. Məsələ ondadır ki, İsrail Yaxın Şərq, Ərəbistan yarımadası ölkələri ilə yeni bir diplomatik münasibətlər mərhələsi yaradıb. Bu böyük “İbrahim sazişləri” prinsipləri əsasına söykənir. Bu da sülhün əsasını təşkil edə biləcək ortaqların bir nöqtəsidir. Bu yaxınlarda yəni İsrailin xarici siyasətində böyük “İbrahim sazişi” ilə bağlı müddəalar gündəmə gəldi. Mən düşünürəm ki, bu, bütün regiona sabitlik gətirəcək iddialardır. Azərbaycanın milli maraqlarının tələb etdiyi münasibətlər formatından Azərbaycanı imtina etmir. Əgər söhbət üçtərəfli (ABŞ-Azərbaycan-İsrail) münasibətlərdən gedirsə, İsrail, ABŞ və Azərbaycan üçbucağı həm coğrafi baxımdan bir-birini tamamlayan, həm də Yaxın Şərq və Cənubi Qafqaz arasında əlaqələrin güclənməsini təmin eləyən bir əməkdaşlıq ola bilər. Ona görə də düşünürəm ki, bu ideya çox perspektivli ideyadır və Azərbaycan, məncə, Yaxın Şərqə sülh gətirəcək ideyaların, qüvvələrin bir parçası olmağa hazırdır”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

İrəvanın altındakı “saatlı bomba” - bu xəbərdarlıq düz oxunmasa...

Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyan radikal-revanşist müxalifətə qarşı ritorikası sərtləşdirib. Söhbət əsasən Xocalı hərbi caniləri - sabiq prezidentlər Robert Köçeryan və Serj Sərkisyanın başçılıq elədiyi “Qarabağ” klanı və onun ətrafına toplaşmış qüvvələrdən gedir.

Bəllidir ki, Köçeryan-Sərkisyan xunta rejimi düz 20 il (1998-2018) hakimiyyətdə olub. Robert Köçeryan hətta

Ermənistan konstitusiyasına zidd olaraq, orada 10 il yaşamağı halda 1998-ci ildə qanunsuz şəkildə prezident seç

kilərinə qatılıb və “qalib” gəlib. 20 illik dövr isə işğal altındakı Azərbaycan torpaqları ilə yanaşı, Ermənistanın özünün də xüsusi aqşözlüklə talanması kimi yadda qalıb...

Diqqətçəkicidir ki, Nikol Paşinyan bu gün keçmiş hakimiyyətin legitimliyini bir daha sual

altına alaraq, onların səylərinin ölkənin müstəqilliyini məhv etməyə yönəldiyini söyləyib.

Sitat: “Seçkiləri saxtalaşdıraraq uzurpatorlar, sizə hakimiyyəti verənlərin bunu hansı məqsədlə etdiyini unutmayın və danışın. Siz bunu deməyəcəksiniz, amma mən deyəcəyəm. Onlar sizi hakimiyyətə gətirəndə məqsəd Ermənistanın heç vaxt müstəqil dövlət olmaması, ümumiyyətlə, bir dövlət kimi varlığını itirməsi idi. Ermənistanın formal dövlət kimi mövcudluğunun sona çatmasını, bir gün ona buraxılma əmri verilməsini və onların bu əmri itaətlə yerinə yetirməsini istəyirdilər”...

Sırr deyil ki, Köçeryan-Sərkistan cütliyinə “hakimiyyət verən” Rusiya olub. “Qarabağ” klanını hakimiyyətə elə Moskva gətirib - 1998-ci ildə Levon Ter-Petrosyanı iqtidardan salmaq. Yəni Nikolun “daşı” hara, kimin bostanına atıldığı ortada.

Maraqlıdır ki, iqtidar-müxalifət gərginləşməsi fonunda

Ermənistan Rusiya ordusunun hərəkəti qeydə alınıb. Sosial şəbəkələrdə yayılan görüntülərdə Rusiya hərbi texnikasının ölkə daxilində irəlilədiyi görünür. Hələlik belə bir hərəkətililiyin səbəbi və məqsədi haqda rəsmi açıqlama verilməyib...

Əslində Ermənistanın formal suverenliyi və ərazi bütövlüyünə ən böyük təhdid oradakı rus hərbi kontingentinin qaynaqlanır, nəinki Türkiyə və ya Azərbaycandan. Bir nov “saatlı bomba” kimi. Çünki yeri gələndə həmin hərbi kontingent erməni ictimai rəyini vecinə almadan məhz Rusiyaya sadiq adamın hakimiyyətini dəstəkləyir və dəstəkləyəcək. Deməli, Ermənistan Rusiya orbitində qaldıqca onun Bakı və Ankara ilə barışıq, dinc yanaşı mövcudluğu həmişə müşkül olacaq.

Təsədüfi deyil ki, bir çox rusiyalı türkofob ekspertlər, ictimai-siyasi xadimlər və diplomatlar daima ermənilərin “ən zəif yeri”ndən basaraq, hayları Türk amili ilə qorxutmağa, onların xəstə süüründəki “qəddar, vəhşi Türk” mifinin qalmasına çalışırlar. Əks halda, gerçəkdən ölkədə rus hərbiçiləri saxlamağın, sər-

hədləri rus İvanın qorumasının anlamı olmazdı...

Dəfələrlə və ən yüksək səviyyədə bəyan edilib ki, Azərbaycan və Türkiyənin qonşu ölkəyə, ümumiyyətlə, heç bir dövlətə torpaq iddiası yoxdur, yetər ki, Ermənistan qonşularına qarşı konstitusional ərazi iddiasından əl çəksin. Əksinə, ermənilərin dərin ağılı olsaydı, bilirdilər ki, kapitulyant ölkəyə, lap elə Paşinyanın dediyi, sərhədləri beynəlxalq səviyyədə tanınmış “real Ermənistan”a ən etibarlı zəmanəti yalnız Ankara və Bakı verə bilər.

İstisna deyil ki, hazırda bunu ən yaxşı dərk edən erməni Nikol Paşinyandır. Hər necə olmasa, onun “real Ermənistan” məsələsində nə dərəcədə səmimi olduğu, nə qədər qabağa getmək istədiyi bu il tam dəqiqləşəcək. Bu xüsusda mübaligəsiz demək olar, 2025 Ermənistanın dövlətçiliyi baxımından həlledici ildir. Keşke, rəsmi İrəvan bu dönmənin öz xalqından ötrü nə dərəcədə tələpəklü olduğunu anlasaydı, Bakı və Ankaranın sülh çağırışlarını və xəbərdarlıqlarını düz oxusaydı...

□ **Zahid SƏFƏROĞLU**

Korrupsiya turizmi

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Yavaş-yavaş hər şey məlum olmaqdadır. Sən demə, Dövlət Turizm Agentliyimizin daxilində dövlətçiliyə yad ünsürlər əyləşərək sahənin inkişafına maneçilik törədirmiş. Əvvəlcə agentliyin müdürinə şiddətli töhmət verildi, sonra aparat rəhbəri işdən qovuldu, bugünlərdə isə 1 əməkdaşı şəxsən DTX həbsə atılmışdır.

Bu, məsələnin ciddiliyindən xəbər verir. Az ciddi olsa prokurorluq və polisə yola verərdik, çıxıb gedərdi. İşin içində birbaşa dövlət təhlükəsizliyimizə təhlükə yaranıbmış - tavlologiya üçün hörmətli oxuculardan üzr diləyirəm, cümlə ayrı cür alınmadı.

Sözgeşi, DTA-da işdən çıxarılanlardan biri də "Turizm siyasəti və strategiyası şöbəsinin müdiri" idi. Bunun özü bir daha vəziyyətin ciddiliyindən xəbər verir. Əks halda, niyə yoxlamağa birbaşa turizm siyasəti və strategiya şöbəsinə başlayıblar? Mən olsam kənd təsərrüfatı siyasəti şöbəsinə başlardım.

Zarafat edirəm, çünki ümidvaram orada belə şöbə yoxdur. Əks halda, hörmətli oxucularımız buyursunlar, mənim də yerimə qərar versinlər: "Dövlət Turizm Agentliyinin turizm siyasəti və strategiyası şöbəsi" adı tavlologiya və cəfəngiyyətdən başqa bir şey deyilmi? Aydın məsələdir ki, turizm idarəsində hamı turizmlə məşğul eləməlidir. Daha bu sözləri dalbadal təkrarlamağa, administrativ çərengçiliyə nə ehtiyac var?

Tək bu idarə olsa, yazmazdım. Hər yer belədir. Təhsil Nazirliyində təhsil şöbəsi, səhiyyədə səhiyyə, orduda ordu, nə bilim, prokurorluqda prokurorluq... Ən son Tiflis prospekti tərəfdə belə obyekt adı görmüşəm: "Fövqəladə Hallar Nazirliyinin tibb xidmətinin tibb mərkəzi".

Dəhşət, fısıqırıq. "Tibb xidmətinin tibb mərkəzi" ifadəsini fikirləşib o lövhəyə yazmaq üçün Allah bilir nə qədər əziyyət çəkmişlər... Ana dili belə inkişaf edir, kül Ayazın başına...

Bəli, turizm indən belə sürətlə inkişaf edəcək, hər dağa çıxan turist, hər meşəyə girən xarici, ümumilikdə adambaşına düşən əcnəbi sayına görə rekord vuracaq. Maneçilik törədənə vaxtında aşkara çıxarılmışdır.

Təsəvvür elə, bu alçaqlar həttə Qarabağda yemək konfransında kabab bişirməyə gətirilən rusiyalı aşbaz Stalın müəllimin qonarasına da göz dikibmiş! Ah-vay. Stalın müəllim alovlu açıqlama yayıb, deyir mən patriot insanam, festivala da yalnız Şuşa naminə gəlmişdim, axırda mənə 10 min dollar veriləcəkdi, neçə ildir gözləyirəm. O cümlədən milli kulinariyamızın şefi Tahir müəllimi də turizm agentliyindəki yarıtmaz kadrlar işdən çıxarıbmış.

Bu xəmir hələ çox su aparacaq. Axırda Milli Şura ilə əlaqələrin də ortaya çıxacağına haradasa əminliyəm yaranmışdır. Bir az cavan-cuvar, burnufırtlıq korrupsioner olmasalar Əbülfəz Elçibəylə, AXC-Müsavat dövrüylə bağlamaq mümkün idi. Təəssüf ki, yazdığım kimi, çox körpə acgözlərdir, o qədər qədimə aparıb çıxarda bilmirik. Hərçənd nə biləsən... Orqanlarda istedadlı insanlar çoxdur. Lazım gəlsə əlaqələndirmək olar.

Həmçinin yuxarıda inkişaf proqnozu verdim, ancaq bundan da çox əmin deyiləm. Kimə etimad göstərilirsə, axırda zayı çıxır. Maas, paketdə pul, xaricdə turpaket, Yeni ildə zırpaket... Nə verirsən ver, yenə azlıq edir. Gözləri doymayan zümrə yetişib. Misal istəyirsinizsə, çekim: martın 5-də baş prokurorluğun korrupsiya ilə mübarizə idarəsi səfərbərliyin Xəzər rayon idarəsinin reisi və bir neçə işçisini damladı. Çağırışçılardan rüşvət almışlar. Bunun özü də qəribədir, çünki bizə deyirlər ki, guya hərbi çağırış sisteminə hər şey elektronlaşib. Bəs bunlar rüşvəti necə alıb? Deməli ya et yalandır, ya da pişik. Lakin mövzumuz indi bu deyil. Mövzu odur ki, həmin Xəzər rayonunda səfərbərliyin eyni idarəsinin 2 başqa zabiti eyni ittihamla 1 il yarım qabaq həbs edilmişdilər!

Belə çıxır, idarədəkilər tamahını heç 18 ay da saxlaya bilməyib. Ağıma ideya gəlib: bəlkə biz Xəzər rayon səfərbərlik idarəsini turizm marşrutuna daxil edək? Qoy xaricilər gəlib oradakı qarınqulu korrupsionerlərə tamaşa eləsinlər. Dünya turizmində yeni istiqamət olardı. Belə ekzotik canlılar hər yerdə yoxdur.

"Ermənistanın bütün güzəştlərinə rəğmən, Azərbaycan Ermənistanın təkliflərini qəbul etmirsə, deməli, bu, İlham Əliyevin dəhliz istəməsi deməkdir". "Yeni Müsavat" bildirir ki, bunu erməni politoloq Beniamin Matevosyan deyib.

Onun sözlərinə görə, rus hərbiçilərinin sərhəddən uzaqlaşdırılması Ermənistan hakimiyyətinin planı olmaqla yanaşı, Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı şübhələr də vardır: "Belə çıxır ki, Moskva dəhliz istəməyib. Əksinə, Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin sərhəd qoşunlarının olması Paşinyanın Ermənistanı bir böyük dəhlizə çevirməsinə çoxdan mane olub. Paşinyan isə dəhlizin müqabilində Ankara və Bakıdan siyasi dəstək alacağına ümid edib". Başqa bir erməni ekspert Vahe Davtyan yerli mediaya geniş müsahibəsində deyib ki, Paşinyan faktiki olaraq Zəngəzur dəhlizinin açılması üçün zəmin hazırlayıb. "Paşinyan son yazısı ilə göstərdi ki, Ermənistan dəhlizi açmağa hazırdır. O başqa məsələdir ki, regionda İran adlı bir aktor var. İran Zəngəzur dəhlizini siyasi məsələ hesab edir. Ona görə də Tehran dəhlizin açılması perspektivinə qarşı çıxır", - o bildirib.

Dəhlizlə bağlı müxtəlif iddiaların və fərziyyələrin səsləndiyi vaxtda ermənilərin sərhəd təxribatları intensivləşib. Əvvəlcə Gorus istiqamətindən mövqelərimiz atəşə tutuldu, sonra Naxçıvanın Sədərək rayonunun Heydərabad yaşayış məntəqəsi ilə üzbuüz ərazilərdə Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin bölmələri tərəfindən törədilən yağıın hadisəsi əks olunub. Qeyd edək ki, Paşinyan Zəngəzur dəhlizinə icazə verməyəcəklərini yenidən bəyan edib. Bu, yeni məsələ deyil, lakin onun regional kommunikasiyanın açılması ilə bağlı irəli sürdüyü yeni təklifin detalları maraqlıdır. Erməni baş nazir bildirir ki, Azərbaycanın Naxçıvana çıxışı üçün yol verirlər və bu istiqamətdə (Mehri) mövcud olmayan infrastruktur qısa müddətdə inşa edilə bilər. Lakin hələlik alternativ infraqurukturdan istifadə etmək imkanı var: yük maşınları Gorusun Kornidzor (Almalı) keçid məntəqəsindən keçməklə Ermənistanla daxil olur, daha sonra Ermənistan-Türkiyə sərhədinə gədən yollarla Türkiyəyə aparılır, eyni marşrut əks istiqamətdə də istifadə edilir; təhlükəsizliyi rəsmi İrəvan təmin edir, azərbaycanlı sürücülər üçün psixoloji çətinlik yaranarsa, yüklərin daşınmasını Ermənistan yollarından daim istifadə edən Türkiyə yük maşınları təşkil edə bilər. Paşinyanın təklifinə görə, Azərbaycan mövcud infraqurukturdan istifadə etməklə yükləri Türkiyəyə apara, oradan Naxçıvana daşıya bilər. Rəsmi İrəvan bununla həm Azərbaycanla, həm də Türkiyə ilə kommu-

Ermənistanda xof: "Paşinyan buna gedə bilər..."

Zəngəzur dəhlizi məsələsində Paşinyanla müxalifətin mövqeyi yaxındır

nikasiyanı erməni maraqları çərçivəsində həll etməyi düşünür.

Bu iddiaların hansı real görünür? Erməni təhlilçilərinin panikası nədən xəbər verir?

Siyasi şərhçi Aydın Quliyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ermənistanda Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı məsələyə ziddiyyətli yanaşma var. Onun sözlərinə görə, bu ziddiyyət də ölkədəki siyasi qüvvələrin başda Nikol Paşinyanın özü olmaq şərti ilə bu məsələni siyasiləşdirmək cəhdləri və digər amillərlə bağlıdır. A.Quliyev vurğuladı ki, Ermənistanda Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı siyasi qüvvələrin Paşinyanın apardığı siyasətə münasibətlərini göstərən, sualda təqdim etdiyiniz iki baxış mahiyyət etibarilə eyni mətləbdən xəbər verir: "Baxmayaraq ki, formal olaraq bu mövqelərin fərqi var, birində baş nazirin guya Zəngəzur dəhlizini açmaq istəməməsi, başqa birində isə Zəngəzur dəhlizinin Paşinyan tərəfindən siyasi alver predmetinə çevrildiyinin vurğulandığını görürük. Əslində isə Nikol Paşinyanın apardığı siyasət bütün hallarda Zəngəzur dəhlizinin dəhliz məntiqi ilə açılmasının qarşısını almaqdan ibarətdir. Azərbaycanın bu məsələdə mövqeyi bir-mənəli, ardıcıl və davamlı olduğu halda Ermənistanın mövqeyi davamlı deyil. Ermənistan Azərbaycanın şimal-qərbindən onun kiçik hissəsi olan Naxçıvana kommunikasiyanın dəhliz məntiqi ilə açılmasını qəti şəkildə istəmir. Ermənistanda müxalifət düşərgəsindən səslənən ən müxtəlif rəylər mahiyyətə eyni istəyi ifadə edir. Əslində bu məsələdə

müxalifətlə Paşinyanın istəyi demək olar ki, üst-üstə düşür".

Politoloq qeyd etdi ki, Zəngəzur dəhlizi heç bir zaman Azərbaycan və Türkiyə üçün siyasi alver predmeti kimi nəzərdə keçirilə bilməz: "Çünki Azərbaycan buna 10 noyabr üçtərəfli bəyanatının mütləq icra olunması bir bəndinin tələbi kimi baxır. Hər hansı bir siyasi bazarlıq cəhdlərinə burada yer yoxdur. Rusiyanın, Azərbaycanın və Ermənistanın imzaladıqları 10 noyabr sənədi Zəngəzur yolunun məhz dəhliz məntiqi ilə açılmasını imperativ qaydada müəyyən edir. Ermənistanda müəyyən siyasi dairələrin müxtəlif mövqelərdən çıxış etməsi isə ya məsələnin mahiyyətinin onlar tərəfindən siyasi maraqlar çərçivəsində siyasiləşdirilməsi cəhdidir, ya da ki, Paşinyanın dəhlizin açılmasına maneçilik törətmək siyasətinə dolayı yollarla dəstək verirlər. Zəngəzur dəhlizi mütləq dəhliz məntiqi

ilə açılmalıdır. Azərbaycanın mövqeyi bundan ibarətdir".

A.Quliyev əlavə etdi ki, əgər Paşinyan da bəzi erməni ekspertlərin dediyi kimi, Zəngəzur dəhlizinin açılması üzərindən Azərbaycanla və ya Türkiyə ilə hansısa bir siyasi bazarlıq hədəfləyibsə, yanılır: "Çünki Zəngəzur dəhlizi siyasi alver predmeti deyil. Əksinə, bu dəhlizin açılması Ermənistanın özü üçün Azərbaycandan qat-qat əhəmiyyətli olan bir sıra vacib kommunikasiyaların açılmasının açarındır. Əgər Zəngəzur dəhlizi açılmasa, Paşinyanın çox istədiyi Ermənistandan Ermənistanla, yeni Mehridən Ordubad və Naxçıvan üzərindən İrəvana qədər dəmir yolu və avtomobil yolunun açılmasına nail olması mümkün deyil. Eləcə də Türkiyədən Ermənistanla keçid kimi vacib bir kommunikasiyanın həyata keçirilməsi təbii ki, baş tutmayacaq".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Köçəryan və Sərkisyan "gizli əmr" verilmişdi - baş nazir

Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan sabiq prezidentlər Robert Köçəryan və Serj Sərkisyanla qarşı sət ittihamları irəli sürüb.

Musavat.com xəbər verir ki, o, ad çəkəndən keçmiş prezidentlərin vaxtilə Rusi-

yanın "gizli əmr"i ilə hərəkət etdiklərinə ehyam vurub. "Seçki saxtarkarı və qəsbkarlar (səbiq prezidentlər Robert Köçəryan və Serj Sərkisyanı nəzərdə tutur - red.), sizi Ermənistanda hakimiyyətə gətirənlərin məqsədlərinin nə olduğunu söyləməyi unutmayın. Siz deməyəcəksiniz, amma mən deyirəm: Ermənistanın heç vaxt müstəqil dövlət olmaması, hətta dövlət olmaması üçün! Buna görə o (Ermənistan), sakit şəkildə öz mövcudluğunu dayandırmalı, hətta formal dövlət kimi dağılmasını gözləməli və itaətkarlıqla bu əmr yerinə yetirilməli idi".

Ağ Evdə respublikaçı Donald Trampın prezidentliyin ikinci dönəminin başlaması ilə Azərbaycanla dair bir sıra məsələlər gündəmə gəlib. Onlardan biri 1992-ci ildə erməni lobbisinin təşəbbüsü ilə ABŞ Konqresi tərəfindən “Azadlığa dəstək haqqında” aktına edilən “907 sayılı düzəliş”in (ölkəmizə qarşı birbaşa yardımı qadağan edən düzəliş) ləğv edilib- edilməyəcəyi ilə bağlıdır.

Belə ümidlər var ki, Tramp bu düzəlişi ləğv etmək təşəbbüsü ilə çıxış edə bilər. “907-ci düzəliş”in həmmüəlliflərindən sayılan demokrat Co Baydenin Tramp tərəfindən hakimiyyətdən yola salınmasının da bu qərara təsir edəcəyi ehtimallarından söz açılmaqdadır. Eyni zamanda Trampın birinci hakimiyyəti dönəmində Azərbaycanın Ermənistanın işğalı altında olan torpaqlarını azad etməsi də xatırladılır. İstisna deyil ki, Ağ Evdəki kreslo dəyişikliyi ermənilərin yuxusuna haram qatıb və onlar həm də “907-ci düzəliş”in ləğv oluna biləcəyindən narahatdırlar.

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva Amerikanın Azərbaycanla münasibətləri düzəltmək üçün ciddi cəhdlər edəcəyini istisna etmir: “Bədnam “907-ci düzəliş”in ləğv edilib-edilməməsi indiki mərhələdə Azərbaycanın Birləşmiş Ştatlardakı dostlarından asılı olacaq. Daha dəqiq desək, yəhudi lobbisi və Azərbaycanı özünə etibarlı və səmimi dost bilən icmalar Tramp administrasiyasını bu məsələdə inandırmaqlıdır. Əgər Tramp və administrasiyası Azərbaycanın regiondakı üstünlüklərini ciddi dəyərləndirə bilsələr, o zaman vəziyyət müsbətə doğru dəyişə bilər. Eyni zamanda düşün-

rəm ki, “907-ci düzəliş”i Vaşinqton Bakıya qarşı “ən səhih təzyiq vasitəsi” kimi istifadə edir. Yeni Azərbaycanla qarşı ən real təzyiq vasitəsi məhz bu düzəliş aktıdır. Fikrimcə, artıq həmin sənədin təzyiq vasitəsi “status”u bitib. Ona görə də Birləşmiş Ştatlarda Cənubi Qafqaz siyasətini yenidən korrekte etmək üçün Azərbaycanla münasibətləri düzəltmək istəyəcək. Bu zaman Bakının əsas şərti məhz həmin qara ləkənin təmizlənməsi olacaq. Azərbaycan hər zaman Birləşmiş Ştatların terrorizmlə mübarizəsində yanında olub. Çünki biz terror-dan əziyyət çəkən ölkəyik. İnanıram ki, yaxın aylarda Tramp administrasiyası bu barədə ciddi düşünəcək və erməni lobbisinin etirazlarını blokladıqdan sonra istəyinə nail olacaq”.

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov Trampın ilk hakimiyyəti dövründə düzəlişin ləğvinə cəhdlərin olduğunu xatırladı: “1992-ci ildə erməni lobbisinin təşəbbüsü ilə ABŞ Konqresi tərəfindən “Azadlığa dəstək aktı”na edilən “907 sayılı düzəliş” Azərbaycanla birbaşa yardımı qadağan edir. Üzərindən 33 il ötməsinə baxmayaraq həmin düzəliş təəssüflər olsun ki, ləğv edilməyib. Doğrudur, həmin dü-

Bədnam “907-ci düzəliş” ləğv edilə bilər - ermənilər tələşdə

ABŞ Cənubi Qafqaz siyasətini korrekte etməyə hazırlaşır - iki rəy

zəlişdən yan keçməklə Birləşmiş Ştatlarda Azərbaycanla yardımlar edib. Ancaq düzəlişin qalması Vaşinqton-Bakı əlaqələrinin inkişafına əngəllər yaradır. Trampın ilkin hakimiyyəti dönəmində bəzi cəhdlər edildi ki, ədalətsiz şərtlərdə tətbiq edilən həmin düzəliş aradan qaldırılsın. Buna

nail olunmadı. Trampın ikinci dəfə hakimiyyətə qayıdışı və yürütdüyü siyasət “907-ci düzəliş”ə ədalətli və hər iki dövlətin maraqları çərçivəsində yanaşılacağına ümid verir. Co Baydendən fərqli olaraq Ağ Evin indiki sahibi erməni diasporunun təsirində deyil və aydın baxışları var. Cənubi Qaf-

qaz ABŞ üçün də geostrateji bölgədir və Azərbaycanın regionda və dünyada önəmi getdikcə artır. Bu baxımdan da hesab edirəm ki, Tramp daha pragmatik yanaşaraq Azərbaycanla münasibətlərin dərinləşməsində və əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsində maneəyə çevrilən

“907-ci düzəliş”in aradan qaldırılması istiqamətində təşəbbüslərə biganə qalmayacaq. Bildiyiniz kimi, Azərbaycanın strateji müttəfiqi və dostu olan İsrailin knesset üzvləri və yəhudi din xadimləri də bununla bağlı ABŞ Prezidentinə müraciət edirlər. Bildiyim qədər Azərbaycan da diplomatik səylərini artırıb. İranın geniş coğrafiyada, həmçinin İsrailin və ABŞ-in maraqlarına təhlükə çevrildiyi bir vaxtda Azərbaycan mühüm tərəfdaş rolunu oynaya bilər. Nəzərə almaq lazımdır ki, təhlükəsizlik məsələsində maraqlar üst-üstə düşür. Tehran Bakı üçün də təhdid yaradır. Hesab edirəm ki, göstərilən müxtəlif istiqamətli fəaliyyət nəhayət öz müsbət nəticəsini verərək bədnam “907-ci düzəliş”in aradan qaldırılmasına müvəffəq olunacaq. Bu həm də Bayden dönəmində itirilən ABŞ-Azərbaycan əlaqələrinin yeni dönəminin başlanğıcı ola bilər”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycanın qoşulacağı deyilən “İbrahim sazişi” nədir?

Bu məqsədlə nümayəndə heyətimiz İsrailə gedir - ekspertlərin fərqli gözləntisi...

ABŞ-in 50-dən çox yəhudi rəvvini “İbrahim razılaşması”nın genişləndirilməsi və türk dövlətlərinin (Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistan) ora daxil etməklə bağlı ABŞ Prezidenti Donald Trampa müraciət edib. Eyni zamanda artıq bir müddətdir Azərbaycanın “İbrahim sazişi” çərçivəsinə qoşulacağı müzakirə edilir.

Bu barədə ABŞ-ın “Forbes” jurnalında məqalə dərc edilib. Yazıda “İbrahim sazişi” çərçivəsinə qoşulmaq üçün namizəd olan ölkələrdən birinin Azərbaycan olduğu qeyd edilib. Bildirilir ki, bu məqsədlə martın 17-də Dövlət Neft

Şirkətinin (SOCAR) rəsmi nümayəndə heyəti İsrailə səfər edəcək. İsrailin “Tamar” qaz yatağında 10% paya malik olmaq üçün əvvəlcədən elan edilmiş saziş imzalanaraq, rəsmən təsdiqlənəcək. Nümayəndə heyətinə iqtisadiy-

yat naziri Mikayıl Cəbbarov rəhbərlik edəcək. Jurnalın İsraildəki eksklüziv mənbələrinə görə, SOCAR-ın tərəfdaşı BP-nin də bu yeni layihədə iştirakı istisna deyil. “İbrahim sazişi (Abraham Accords)”siyasi termin olaraq ilk dəfə ABŞ Prezidenti Donald Tramp və onun yeznəsi Jared Kuşner tərəfindən dilə gətirilib.

Siyasi ekspert Kənan Rövşənoğlu “Yeni Müs-

avət” bildirib ki, “İbrahim razılaşmaları” 2020-ci ildə rəsmi olaraq tətbiq olunmağa başlamış ərəb dövlətləri və İsrail arasında barışıq ehtiva edən plandır: “Planın iki əsas hissəsi var, birincisi, Fələstin münaqişəsinin həlli və yeni Fələstin dövlətinin yaradılması, mövcud torpaqların BMT qərarlarından fərqli şəkildə, daha çox İsrailin xeyrinə bölüşdürülməsidir. İkinci hissəsi isə ərəb region ölkələri ilə İsrail arasında barışıq prosesidir. Sənədin adı da ona görə İbrahim seçilib ki, həzrət İbrahim (ə) ərəb və yəhudilərin atası hesab olunur. İslam dininə görə, ərəblər Həzrət İbrahimin oğlu İsmailin, yəhudilər isə İshaqın soyundan gələnlərdir. Yeni İbrahim sazişi ərəb və yəhudiləri barışdırmağa hesablanıb”.

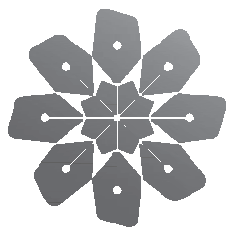
Onun dediyinə görə, 2020-ci il, sentyabrın 15-də bu sazişin ilk uğuru olub, BƏƏ, Bəhreyn və İsrail arasında barışıq və əlaqələrin qurulması sənədi imzalanıb: “Bununla da Misir və İordaniyadan sonra daha iki ərəb dövləti, sonrakı dövrdə isə Mərakeş və Sudan da bu sazişə qoşulmaqla ümumilik-

də 6 ərəb ölkəsi sazişə qoşuldu. Ancaq 2023-cü il oktyabr müharibəsi bu prosesi pozdu. Diger tərəfdən, sazişin əsas həssas nöqtəsi Fələstin məsələsində ciddi problemlər var, İsrailin 1967-ci il müharibəsindən sonra tutduğu əraziləri geri qaytarmasını tələb edir. Buna görə də Fələstin münaqişəsində bu saziş ciddi rol oynamayacaq. Lakin Trampın hakimiyyəti dövründə bu prosesin yenidən aktivləşəcəyi ehtimalı yüksəkdir. Çünki Trampın komandası və elektoratu əsasən yevangelistlərdən ibarətdir. Onlar isə İsrail məsələsində həddən artıq həssas və dəstəkçi mövqedədir”. **Ekspert qeyd edib ki, Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistanın İsrailə çoxdan yaxşı əlaqələri var:** “Bundan daha artıq nə vəd edə bilərlər, ona baxmaq lazımdır”.

Siyasi şərhçi Heydər Oğuzun sözlərinə görə, Trampın ərəb ölkələri ilə İsrail arasında münasibətləri yaxşılaşdırmağı hədəfləyən bu sazişləri “İbrahim müqavilələri” adlandırması təsadüfi deyildi: “Əvvəla, İslam dininə görə, İbrahim peyğəm-

bər ərəblərlə yəhudilərin ortaq atasıdır. Ərəblər İbrahim peyğəmbərin Həcər adlı xanımının dünyaya gətirdiyi oğlu İsmayılın, yəhudilər isə onun digər xanımdan (Sara) doğulan İshaqın törəmələridir. Hər iki millətin ilk ataları İbrahim peyğəmbərin övladlarıdırsa, məntiqə onlar qardaş sayılırlar. Qardaşlar arasında isə itxafa ehtiyac yoxdur. Onlar regionda birləşərək eyni düşməne (məsələn, İrana) qarşı birgə mübarizə apara bilərlər. Ən azı ona görə ki, İran həm ərəb ölkələrini, həm də İsraili təhdid edir. İkincisi, “İbrahim sazişi” həm də yəhudilərin müqəddəs kitabı “Tövrat”ın tələblərindən biridir. Yəhudilik, ümumiyyətlə, əhd dini hesab olunur. Onların müqəddəs kitabı “Tövrat”da (Tora) yeddi müqavilədən bəhs edilir. Bunlar Adəm müqaviləsi, Nuh müqaviləsi, İbrahim müqaviləsi, Fələstin müqaviləsi, Musa müqaviləsi, Davud müqaviləsi və Əhdi-Cədid müqaviləsidir. Müqəddəs mətnlərdə əhdlər Allahla insan arasında vədlər kimi qəbul edilir. Yeddi müqavilədən ən mühümü isə İbrahim müqaviləsidir. İbrahim müqaviləsi qeyd-şərtsiz və əbədi anlaşmadır”.

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Azərbaycançılıq ideyasının təbliği

Ötən həftə bütün dünyada olduğu kimi, Azərbaycanda da 8 Mart Beynəlxalq Qadınlar Günü qeyd olundu. Azərbaycan cəmiyyəti bu bayramı yüksək səviyyədə qeyd edir. Çünki hər zaman elmə, inkişafa, müasirliyə həvəs göstərən Azərbaycan xalqı qadınların təhsil alması, onların hüquqlarının qorunması, ictimai fəaliyyətlə məşğul olması məsələsində müsbət mənada fərqlənib. Əsrin əvvəlində yaranan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti nəinki ümumilikdə Şərqi, həm də Qərbi bir sıra dövlətlərdən də əvvəl qadınların seçki hüququnu tanıyan bir dövlət olub. Sovet dövründə də Azərbaycan qadınları hər zaman aktiv ictimai fəaliyyətlə məşğul olublar.

Milli Məclisin deputatı Mələhət İbrahimqızı bu barədə bildirib ki, Azərbaycan qadınının inkişafı, onun təhsili, cəmiyyətin bütün sahələrində yüksək təmsilçiliyi, xurafat və cəhəltədən qorunması, onların dövlət idarəçiliyinə cəlb olunması kimi problemlər hələ sovet dövründə Ulu öndər Heydər Əliyevi düşündürən ən aktual məsələlərdən biri olub: "Ulu öndər mütləq ideyaların, azərbaycançılıq ideologiyasının qadınları üçün mümkün olmadığını dəqiq bilirdi. Azərbaycanda qadınların hüquqlarının qorunması, onların ictimai fəallığının təşkili məsələsi Heydər Əliyev tərəfindən hər zaman diqqət mərkəzində saxlanılıb. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev qadınların potensialından istifadə etmədən cəmiyyətin ədalətli və tarazlı inkişafının mümkün olmadığını çox gözəl bilirdi. Ona görə 1969-cu ilin 14 iyul tarixində Azərbaycan Respublikası Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinə I katib vəzifəsinə təyin olunduqdan az sonra onun tapşırığı ilə avqustun 2-də Bakıda ölkənin fəal qadınlarının yığıncağı keçirildi. Yığıncaqda ölkə qadınlarının qarşısında duran vəzi-

fələr və problemlər müzakirə olundu və sonda yekun sənəd qəbul edildi. 1969-1987-ci illərdə Azərbaycan Respublikası MK-nın rəhbəri və 1982-ci ildən 1986-cı ilə kimi SSRİ Nazirlər Soveti Sədrinin I müavini Heydər Əliyev Azərbaycan qadınlarının dövlət idarəetməsində kişilərlə bərabər təmsil olunmasına vəzifə borcu kimi deyil, həm də qadına olan yüksək hörmət və ehtiramından irəli gəlirdi".

Deputat vurğulayıb ki, 1993-cü ildən sonrakı dövrdə də ölkəmizdə qadınlarımızın aktiv fəaliyyəti hər zaman diqqət mərkəzində olub: "Azərbaycan qadınına ən yüksək qiyməti Ulu öndər Heydər Əliyev verib. Ulu öndərin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Respublikasının 1995-ci ildə qəbul olunmuş ilk konstitusiyası qadınların kişilərlə bərabər demokratik dövlət quruculuğu prosesində fəal iştirakının hüquqi bazasının yaratdı. Konstitusiyanın qadın hüquqlarının müdafiəsinə etibarlı zəmin formalaşdıran 25-ci maddəsində hamının qanun və məhkəmə bərabərliyi, habelə kişi ilə qadının eyni hüquq və azadlıqlara malik olduğu birmənalı şəkildə təsbit

Azərbaycançılıq

YENİ ÜSAVAT
N 45 (8655) 11 mart 2025

"Azərbaycan qadınına ən yüksək qiyməti Ulu öndər verib"

Mələhət İbrahimqızı: "Əsası qoyulmuş bu siyasət bu gün daha da yüksək səviyyədə həyata keçirilir"

edildi. 1998-ci ildə Ulu öndərimiz Azərbaycanda qadınlarla bağlı siyasətin mərkəzləşdirilmiş qaydada həyata keçirilməsi üçün Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması haqqında Fərman imzaladı. Daha sonra, 2000-ci ildə qadın siyasəti və buna diqqətin artırılması ilə bağlı imzalanan Fərman ölkəmizdə qadınlara dövlət qayğısının bariz sübutu sayılmalıdır. Burada ictimai və siyasi həyatda qadınların irəli çəkilməsi, qadın sahibkarlığı, qadınlara qarşı zorakılıq, qadın alveri, qaçqın və məcburi köçkün qadınların məşğulluğu, gender amilinin dövlət siyasətinin bütün istiqamətlərinə daxil edilməsi məsələləri öz əksini tapıb. Bunun nəticəsində dövlət idarəçiliyinin yüksək pillələrində qadınların təmsilçiliyi daha da artır, təhsil, səhiyyə və mədəniyyət sahələrində isə qadınlar əhəmiyyətli dərəcədə üstünlük təşkil edir. 1998-ci ildə müstəqil Azərbaycan Respublikası qadınlarının I qurultayı keçirildi. Böyük dövlət xadiminin qadınlarla bağlı çıxışındakı hörmət, qayğı və məhəbbət Azərbaycan qadınının özünə inamını artırdı.

XX əsrdə Azərbaycanın tarixində bu qurultayın ən böyük tarixi hadisələrindən biri olduğunu, qadınların dövlətin

həyatında iştirakının təməlini qoyduqlarını qeyd edən Ulu öndər demişdi: "Azərbaycan qadını tarix boyu öz ağılı, zəkası, namusu, qeyretli, izzətli, fədakarlığı, çalışqanlığı, mərdliyi, vətənpərvərliyi ilə millətine, torpağına olan hədəfə keçirildi. Böyük dövlət xadiminin qadınlarla bağlı çıxışındakı hörmət, qayğı və məhəbbət Azərbaycan qadınının özünə inamını artırdı.

Deputat qeyd edib ki, 2001-ci ildə Ulu öndər qadınların kişilərlə hüquq bərabərliyini, xüsusilə onların dövlət idarəçiliyi sisteminə lazımı səviyyədə

təmsil olunmasını əməli surətdə təmin etmək məqsədilə "Azərbaycan Respublikasında dövlət qadın siyasətinin həyata keçirilməsi haqqında" fərman imzaladı: "Fərmanda xüsusi vurğulanmışdır ki, Azərbaycan Respublikasının bütün dövlət qurumlarında fəaliyyət növü nəzərə alınmaqla qadınların rəhbərlik səviyyəsində kişilərlə bərabər təmsilçiliyi təmin edilməlidir. Həm dövlət komitəsinin yaradılması, həm də fərmanın imzalanması respublikamızda qa-

dın siyasətinin həyata keçirilməsində yeni mərhələ açdı". Deputatın sözlərinə görə, 1993-2003-cü illərdə Ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qadınlarla bağlı imzalanmış fərman və sərəncamlar Azərbaycanda dövlət qadın siyasətinin formalaşmasına böyük təkan verdi. Əsası qoyulmuş bu dövlət qadın siyasəti möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildi, bu gün daha da yüksək səviyyədə həyata keçirilməkdədir.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Etibar SEYİDAĞA

Qərbi Azərbaycana hökmən qayıdacağıq - deputat

"Son dövrlərdə Qərbi Azərbaycan məsələsi ilə bağlı aparılan dinləmələr artıq bir önənəyə çevrilib. Bu proses yalnız Azərbaycanın daxili məsələsi olmaqla kifayətlənməyib, dünya miqyasında da müzakirə edilən mühüm mövzu olub. Bu mənada QHT-lərin rolu xüsusilə önəmlidir, çünki onların fəaliyyəti məsələnin global səviyyədə daha yaxşı başa düşülməsini və müvafiq tədbirlərin görülməsini təmin edir".

"Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bu fikirləri Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri, Qərbi Azərbaycan İcmasının Ağsaqqallar Şurasının sədri Əhliman Əmiraslanov martın 10-da parlamentdə keçirilən "Qərbi Azərbaycana qayıdış prosesində QHT-lərin rolu" mövzu-

Əhliman Əmiraslanov

sunda ictimai dinləmədə çıxışı zamanı səsləndirib.

O qeyd edib ki, bu istiqamətdə artıq bir sıra mühüm işlər görülüb. "Qərbi Azərbaycan məsələsi barədə əhalimizdə ətraflı məlumat

lar mövcuddur və bu, bizim uğurlu fəaliyyətimizin nəticəsidir. Ancaq qarşıda hələ daha çox iş var. Hazırda deputatlar olaraq bizim əsas vəzifəmiz bütün bu məsələləri beynəlxalq ictimaiyyətə

çatdırmaqdır. Biz o torpaqlara mütləq şəkildə qayıdacağıq. Həmin torpaqların Azərbaycanın əraziləri olduğunu dünyaya bəyan etməliyik. Hər bir qurumun bu istiqamətdə birgə fəaliyyət göstərması son dərəcə vacibdir. Çünki yalnız kollektiv şəkildə işləyərək məsələnin əhəmiyyətini bütün dünyaya çatdırmaq mümkündür", - deyərək komitə sədri əlavə edib.

Qərbi Azərbaycan məsələsinin xalqımızın haqqı olduğunu vurğulayan Ə.Əmiraslanov bildirib: "Biz bütün dünya ölkələrinə bu məsələnin ədalətli həlli üçün çağırış edirik. Birlikdə hərəkət edərək bu torpaqlara geri dönməyimizə və əsl ədalətin bərpa olunacağına əminik".

Zahid Oruc

"“Dənizdən-dənizə Ermənistan” darmadağın olub, əvəzində...” - komitə sədri

"Biz Şuşa məhəlləmizi nə vaxt yaradacağıq? Xankəndi rəqsimizi nə zaman yaradacağıq? Qələbə marşlarımızı nə vaxt kütləvi edəcəyik? Bunlar Qərbi Azərbaycana qayıdışa təsir edən faktlar alacaq". Bunu İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin təşkil etdiyi "Qərbi Azərbaycana qayıdış prosesində QHT-lərin rolu" mövzusunda ictimai dinləmə zamanı İnsan hüquqları komitəsinin sədri Zahid Oruc deyib. "Biz Qərbi Azərbaycan mövzusunda Böyük Qayıdış kontekstində dərk edirik. Böyük Qayıdış artıq milli ideyadır. Bu yalnız coğrafi əraziyə qayıdış deyil, milli kimliyə, milli varlığa qayıdışdır. Bundan ötrü biz mütləq qələbə ideologiyamızı formalaşdırmalıyıq. Bizim qələbəmiz ona səbəb olur ki, "Dənizdən-dənizə Ermənistan", "Böyük Ermənistan" ideologiyası darmadağın olub, əvəzində "real Ermənistan" meydana çıxıb. Mediada bu məsələnin basdırılmasının əleyhinəyəm. "Adam deyir ki, bu ərazilərə biz sığınmalıyıq. Bizdə buna uyğun reaksiyalımızı formalaşdırmalıyıq", - o deyib.

Bakının Nərimanov rayonu ərazisində yerləşən evlərin birində müvəqqəti yaşayan şəxsin həmin ünvanda kirayənişin qalan 2 nəfərin mobil telefonunu oğurlaması barədə polisə məlumat daxil olub. Bu barədə DİN-in mətbuat xidməti məlumat yayıb.

Bildirilib ki, Nərimanov Rayon Polis İdarəsinin 18-ci Polis Şöbəsinin əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilən tədbirlərlə hadisəni törətmiş paytaxt sakini 23 yaşlı Fikrət Ramazanov saxlanılıb. Onun F.X.Xoyski küçəsində yerləşən elektronika və məişət avadanlıqları satılan mağazalar şəbəkəsindən, eləcə də kirayədə yaşadığı daha 3 evdən oğurluq etdiyi də müəyyən olunub. Göründüyü kimi, kirayədə yaşadığı evdə digər kirayənişinlərin əmlakını oğurlayıb. Bu faktın üzə çıxması isə bir daha kirayə mənzillərdə qeydiyyat məsələsinin aktuallaşdırır.

Yeri gəlmişkən, son vaxtlar polis əməkdaşları qapı-qapı gəzərək mənzildə yaşayan şəxsləri sorğu-sual edir. Bununla bağlı sosial şəbəkələrdə çox sayda paylaşım edilir. Qeyd olunur ki, DİN əməkdaşları mənzilin kimin adına olduğunu və s. soruşur. Bu vəziyyət paytaxt sakinlərinin bəzilər arasında narahatlığa səbəb olub. Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəisi Elşad Hacıyev mətbuata açıqlamasında bu sorğuların nə üçün aparılması məsələsinə aydınlıq gətirib: “Yaşayış sahələrində kriminal vəziyyətin diqqətdə saxlanılmasına, yaxud tam aradan qaldırılmasına xidmət

Evini kirayə verənlərin diqqətinə - sizi bu təhlükə gözləyir

Kirayə verənlər müqavilə bağlanmasına göz yumurlar; Azərbaycanda depozit alınması o qədər də geniş yayılmayıb

edən profilaktik tədbirdir. Daha təfərrüatlı sakinlərin təhlükə-

sizliyinə xidmət edir. DİN-dən polisə göstəriş verilib ki, inzi-

bati ərazidə kim yaşayır bilsin, qeydiyyatı olmayan şəxslərin

qeydiyyat məsələləri həll edilsin. Başqa sözlə, bu evlər, kriminal vərdişlərin alətinə çevrilməsin”, - DİN rəsmisi bildirib.

Qeyd edək ki, qanunvericiliyə görə, kirayə verən kirayənişinlə notarial qaydada təsdiq olunmuş kirayə müqaviləsi imzalamalıdır. Müqavilə ilə ödəmə mənbəyindən tutulan vergi təbiiq olunur və bu, rəsmi daxil olan məbləğin 14 faizi həcmində müəyyən olunur. Kirayədə qalanlar mütləq bir ay ərzində yaşadığın ərazi üzrə polis idarəsinə sənədlərini və kirayə müqaviləsini təqdim etməklə müvəqqəti qeydiyyatı düşməlidirlər.

Əgər kirayədə qalanlar qeydiyyatı düşməsələr, Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 563.1-ci maddəsinə əsasən xəbərdarlıq edilir və ya 30 manat məbləğində inzibati qaydada cərimə olunurlar.

Hüquqşünas Əkrəm Həsənov “Yeni Müsavat”a açıqlamasında kirayə verənlərlə kirayənişinlər arasında müqavilə bağlamağın önəminə diqqət çəkdi: “Bundan əlavə, kirayədə qalan şəxs olduğu yer üzrə daxili işlər orqanlarında qeydiyyatı düşməlidir. Bu, qanunun tələbidir. Sadəcə, təcürbədə buna riayət olunmur. Kirayənişinin qeydiyyatı düşməsinə

kirayə verən tələb etməlidir. Adətən kirayə verənlər 14 faiz vergi ödəməli olduqları üçün müqavilə bağlanmasına maraq göstərmirlər. Yeni kirayə verən vergidən yayınmaq üçün müqavilə bağlanmasına göz yumur. Amma nəticədə neqativ hadisələrə üzlaşməyə məcbur olurlar”.

Əmlak məsələləri üzrə ekspert Elnur Azadov mövzunu şərh edərkən qeyd etdi ki, təəssüf ki, kirayə götürən şəxslər fiziki korlamalar, oğurluqlar, vaxtında ödəniş etməmək kimi neqativ hallara yol verirlər. “Yeni Müsavat”a şərhində ekspert vurğuladı ki, hətta müqavilə imzalanırsa belə, ödənişi vaxtında etməyərək kirayədə qalıb borc yaranan kirayənişinlər var: “Borc yaranan, hətta evdən qaçarkən evin əşyalarını oğurlayan kirayənişinlər var. Bunun qarşısını almağın ən effektiv yollarından biri depozit almaqdır. Sadəcə, Azərbaycanda depozit alınması o qədər də geniş yayılmayıb. Nisbətən ucuz qiymətə təklif olunan kirayə evlərə aşağı gəlirli insanlar maraq göstərdiyi üçün onlarda ehtiyat pul olmur. Digər məsələ qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada vətəndaş bir evdə 6 aydan çox qalırsa, qeydiyyatı alınmalıdır. Öncə rəsmi müqavilə bağlanmalıdır, bu zaman isə rəsmi qeydiyyat məsələsi gündəmə gəlir. Kirayənişinin qeydiyyatı alınması kirayə verəni heç nədən sığortalamır. Bu, sadəcə, daxili işlər orqanlarının işini asanlaşdırır, o cümlədən seçkilərdə və digər proseslərdə önəmlidir”.

□ Nigar HƏSƏNLİ, “Yeni Müsavat”

Çoxuşaqlı ailələrin sayı azalır - səbəblər çox, ən mühümünü isə...

Sosioloq: “Bu problemin kökündə sosial və mədəni dəyişikliklər dayanır”

Azərbaycanda çoxuşaqlı ailələrin sayı getdikcə azalır. Rəsmi statistika göstərir ki, təkcə çoxuşaqlı ailələr deyil, ümumiyyətlə, yeni doğulanların sayı da ildən-ilə aşağı düşür. Dövlət Statistika Komitəsinin (DSK) məlumatına görə, 2023-cü ildə 102 min 310 uşaq dünyaya gəlib. Bu rəqəm 2022-ci ildə 112 min 620, 2021-ci ildə isə 122 min 846 olub. Maraqlıdır ki, 2011-ci ildə yeni doğulanların sayı 176 min, 2015-ci ildə isə 166 min nəfərdən çox idi. Azalma tendensiyası isə məhz 2015-ci ildən başlayıb.

Statistika göstərir ki, doğum səviyyəsindəki azalma təkcə qısamüddətli iqtisadi çətinliklərlə bağlı deyil, daha dərin sosial-iqtisadi və demografik problemlərin nəticəsidir. Bir vaxtlar geniş ailə modeli üstünlük təşkil edirdi, indi isə insanlar daha çox azuşaqlı və ya övlad sahibi olmağa seçirlər.

Qeyd edək ki, əhalinin sonuncu siyahıya alınmasına görə Azərbaycanda 16 min 169 ailə çoxuşaqlı hesab olunur. Onlardan 1524-ü 9 və daha çox uşaq, 1748-i 8 uşaq, 3565-i 7 uşaq və 9332-i 6 uşaq ailələrdir.

Ölkədə 23 min 150 ailədə övlad sayı 5 nəfərdir. Eyni zamanda 4 və daha çox uşaq ailələr 110.4 min, 3 uşaq ailələr 256.3 min, 2 uşaq ailələr

557.8 min, 1 uşaq ailələr 423.0 mindir.

Bəs çoxuşaqlı ailələr niyə azalır? Mütəxəssislər qeyd edir ki, səbəblər bir neçədir, amma ən mühümünü iqtisadi amillərlə bağlıdır. Hazırda Azərbaycanda beş və daha çox uşaq olan ailələrə çoxuşaqlı ana kimi hər uşağa görə 105 manat ödənilir. Həmçinin çoxuşaqlı ailələr üçün geniş yaşayış sahəsinin olmaması ciddi maneələrdən biridir. Təhsil, səhiyyə, geyim və digər zəruri ehtiyacların qiymətlərinin

artması da çoxuşaqlı ailələrin sayının azalmasına təsir edir.

Mövzu ilə bağlı sosioloq Üzeyir Şəfiyev “Yeni Müsavat”a danışıb: “Ümumiyyətlə, Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən və global dünyaya açıldıqdan sonra cəmiyyətdə dönüşüm transformasiyası başladı. Xaricə gedici-gəlişlərin artması, müxtəlif mənbələr vasitəsilə başqa ölkələr haqqında təsəvvürlərin formalaşması, filmlər və sosial mediada yayılan görüntülər insanlara fərqli həyat tərzlərini tanıtdı. Nəticədə insanlar gör-

dülər ki, bir çox xarici ölkələrdə çoxuşaqlı ailə artıq bir trend deyil və buna üstünlük verilmir. Əksinə, insanlar daha fərdi həyat tərzinə üstünlük verirlər, daha rahat yaşayırlar, uşaq və ailə məsuliyyətini üzərlərinə götürmək istəməirlər. Hətta bəzi cəmiyyətlərdə insanlar evdə it və pişik saxlayır, lakin övlad sahibi olmaqdan çəkinirlər”.

Sosioloq vurğulayır ki, Sovet dövründə və ondan öncəki dövrlərdə Azərbaycanda çoxuşaqlı ailə modeli geniş yayılmışdı. Bunun

əsas səbəblərindən biri də təhsil səviyyəsi ilə bağlıdır: “Qəbul olunmuş yanşmaya görə, təhsil səviyyəsi nə qədər aşağıdırsa, çoxuşaqlı ailələrin sayı bir o qədər çox olur. İnsanların təhsil və mədəniyyət səviyyəsi artdıqca isə çoxuşaqlılığa maraq azalır. İnsanlar düşünlər ki, daha rahat və komfortlu yaşamaq üçün az, amma keyfiyyətli övlad böyütmək lazımdır.”

Üzeyir Şəfiyev qeyd edib ki, Sovet dövründə çoxuşaqlı ailələrin sayının artması bir növ dövlət siyasəti ilə bağlı idi: “Sovet dövrünə qədər Azərbaycanda çoxuşaqlı olmaq sanki bir yarış idi. Xüsusilə müharibədən çıxmış ölkə üçün bu, itkiləri kompensasiya etmək məqsədi daşıyırdı. Dövlətdən motivasiya tədbirləri həyata keçirilirdi - çoxuşaqlı analara “Qəhrəman ana” titulu verilir, mənzil növbəsində irəli çəkildilər, bəzi hallarda avtomobil hədiyyə edilirdi. Yeni dövlət çoxuşaqlı ailələrə xüsusi imtiyazlar təqdim edirdi ki, bu da insanlarda stimula yaradırdı.

Lakin Azərbaycanın müstəqillik əldə etməsindən sonra bu yanaşma köklü şəkildə dəyişdi: “İnsanların həyat şəraiti ağırlaşdı, iqtisadi vəziyyət çətinləşdi. İnsanlar başa düşdülər ki, çoxuşaqlı ailə modeli real problemlər yaradır və bu yükün öhdəsindən gəlmək asan deyil. Nəticədə daha az uşağa sahib olmaq düşüncəsi formalaşdı”.

Hazırda Azərbaycanda beşdən çox uşağı olan ailələr çoxuşaqlı hesab olunur və hər uşağa görə ayda 105 manat müavinət verilir. Lakin sosioloq bildirir ki, bu məbləğ ailələrin ehtiyaclarını tam ödəmək üçün yetərli deyil: “Validəymlər düşünlər ki, bəs bu uşaqlar bö-

yüdükdən sonra onların təhsili, sağlamlığı, sosial qayğıları necə təmin olunacaq? İnsanlar ətraflarında çoxuşaqlı ailələrin üzlaşdiyi çətinlikləri görür və bəzən bu ailələr qınaq obyektinə çevrilirlər. Çoxları soruşur: ‘Bu qədər uşağa nə ehtiyac var idi, əgər onlara baxa bilmirsinizsə?’

Sosioloq onu da əlavə edib ki, dövlət tərəfindən əvvəlki kimi ciddi dəstək tədbirləri həyata keçirilmədiyi üçün insanlarda çoxuşaqlı ailə modelinə maraq azalıb.

Üzeyir Şəfiyev çoxuşaqlı ailələrin sayının azalmasının demografik vəziyyətdə təsir etdiyini vurğulayıb: “Ölkədə təbii artım tempi aşağı düşüb. Doğrudur, Cənubi Qafqaz ölkələri arasında hələ də öndəyik, amma ümumilikdə Azərbaycan üçün xarakterik olmayan bir demografik ləngimə müşahidə edilir.

Bu yaxınlarda Milli Məclisdə çoxuşaqlı ailə statusunun 5 uşaqdan 3 uşağa endirilməsi ilə bağlı müzakirələr aparılırdı. Düşünürəm ki, bu məsələ qanunvericiliklə tənzimlənsə, Azərbaycanda 3 uşaq ailələrə maraq arta bilər. Nəticədə həm təbii artımda müşahidə olunan ləngimə prosesi dayanacaq, həm də insanlar çoxuşaqlı ailə modelinə daha isti yanaşacaqlar”.

Sosioloq hesab edir ki, çoxuşaqlı ailələrin sayını artırmaq üçün dövlət dəstəyi və sosial təminat tədbirləri gücləndirilməlidir: “İnsanlar yalnız maddi deyil, psixoloji dəstəyə də ehtiyac duyurlar. Sosial rifah yüksəldikcə və çoxuşaqlı ailələrə xüsusi güzəştlər tətbiq olunduqca, bu tendensiyanın dəyişməsi mümkündür”.

□ Xəlida GƏRAY, “Yeni Müsavat”

Bakı ilə İrəvan arasında yeni mexanizm təklif olunur

Ermenistan və Azərbaycan arasında İtkin Düşmüş Şəxslər üçün Müstəqil DNT Müqayisə Mexanizminin yaradılması təklif olunur. Musavat.com xəbər verir ki, bu, Beynəlxalq İtkin Düşmüş Şəxslər Komissiyasının "Qiymətləndirmə Hesabatı"nda əksini tapıb.

Qeyd edilib ki, hazırda həm Ermənistanın, həm də Azərbaycanın Birinci və İkinci Qarabağ müharibələrində itkin düşmüş vətəndaşları var və müharibədən təsirlənmiş ərazilərdən çıxarılan naməlum qalıqlar hər iki tərəfə aid ola bilər. Buna görə də DNT müqayisəsi üçün müstəqil bir mexanizmin yaradılması identifikasiyaların təsdiqlənməsi və nəticələrin ailələrə təqdim edilməsi üçün əzərlə effektiv üsullardan biri ola bilər.

Bu mexanizm vasitəsilə, məsələn, İCMP elmi və qərəzsiz bir prosesi təmin edə, burada DNT profiləri anonim və sistemli bir üsulla müqayisə edilə bilər. Bu yanaşma, DNT vasitəsilə aparılan identifikasiya prosesini hər hansı siyasi və ya milli təsir iddialarından qoruyar. Əgər uyğunluq müəyyən edilərsə, müqayisənin nəticələri hər iki ölkəyə təqdim ediləcək və məhkəmə-tibbi ekspertlər və müvafiq qurumlar elmi sübutlara əsaslanaraq məlumatlı qərarlar qəbul edə biləcəklər.

Bu mexanizm bütün millətlərdən olan ailələrə cavab tapmaq imkanı yaratmaqla yanaşı, həmçinin bölgədə əməkdaşlığı və barışıqı təşviq edəcək. Bu, itkin düşmüş şəxslər məsələsinin milli sərhədləri aşan bir problem kimi kollektiv şəkildə həllinə sadıqlıq nümayiş etdirmək üçün bir fürsət olacaq.

Bir qrup ABŞ qanunvericisi Nümayəndələr Palatasına Türkiyənin ABŞ Dövlət Departamentinin Avropa yurisdiksiyasından çıxarılarq Yaxın Şərq ölkəsi kimi yenidən təsnifləşdirilməsini təklif edən, yəni qardaş ölkənin diplomatik statusunu dəyişəcək ikipartiyalı qanun layihəsi təqdim edib. İsrail mediasının yazdığına görə, təşəbbüs ölkənin adının Avropa və Avrasiya İşləri Bürosundan Yaxın Şərq İşləri Bürosuna keçirilməsini nəzərdə tutur.

Qanun layihəsinin müəlliflərinin qeyd etdiyi kimi, bu addım Ankara üçün Vaşinqtonun Türkiyənin Avropa prioritetlərindən uzaqlaşdığı və Yaxın Şərq dövlətləri ilə yaxınlaşdığını fikrə etməsi barədə signal olmalıdır. Qanun layihəsi Dövlət Departamentindən 90 gün ərzində Türkiyənin diplomatik statusunu nəzərdən keçirməli və onun son 5 ildəki xarici siyasətinin təhlilini Konqresə təqdim etməlidir. Təşəbbüs təsdiqlənərsə, Türkiyə rəsmi olaraq İran, Suriya və Liviya kimi ölkələrlə eyni kateqoriyaya daxil olacaq.

"Türkiyə yol ayrıcındadır, lakin Ərdoğan öz seçimini edib. Onun hökuməti HƏMAS silahlılarına sığınacaq, Putinin döyüş maşınına dəstək verir və Qərb müttəfiqinin imtiyazlarını tələb etməyə davam edərkən NATO birliyinə mane olur. Amerika diplomatiyasının Türkiyənin hələ də Avropanın bir hissəsi olduğunu iddia etməyi dayandırmağın vaxtı çatıb". Bunu sənəd layihəsinin həmmüəllifi, Demokratlar Partiyasından konqresmen Brad Şnayder bildirib. İkinci həmmüəllif, respublikaçı Quş Bilirakis isə "Ərdoğanın dəfələrlə Amerikanın maraqlarına zidd hərə-

kətlər etdiyini və bunun regionda qeyri-sabitliyə səbəb olduğunu" deyərək onu dəstəkləyib. Konqresmenlərin bəyanatında deyilir: "ABŞ-in rəsmi xarici siyasətinin bu düşmən rejimin davranışının reallıqlarını daha dəqiq əks etdirməsinin və Ərdoğanın cavab verməsinin vaxtı çatıb".

Təşəbbüs niyə məhz indi ortaya çıxıb? Bu, Suriyadakı vəziyyətlə bağlıdır, yəni qardaş ölkəyə təzyiq niyyəti daşıyır? Təşəbbüs nə dərəcədə Trampın iradəsinə ifadə edir? Qanun layihəsi təsdiqlənərsə, Türkiyə-ABŞ münasibətlərində soyuqluq və ya gərginlik yarana bilərmə? Nəhayət, Azərbaycana mümkün yaxın-uzaq təsirləri ola bilərmə?

Siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Türkiyənin yürütdüyü siyasətin Qərbin maraqlarına uyğun gəlmədiyini qeyd etdi: "Türkiyəmiz gücləndikcə türkü sevməyən güclər bu yolda ona əlləri çatan bütün vasitələrdən istifadə etməklə əngəl törətməyə çalışırlar. Lakin Türkiyə qatı artıq elə sürət yığıb ki, onu bu yolda dayandırmaq mümkün deyil. Avropa Birliyi

ABŞ-dan Türkiyəyə qarşı U dönüşü - şok təxribatın səbəbi

Konqresmenlərin mürəccə qanun layihəsi təsdiqlənərsə, Ankara ilə Vaşinqton arasında gərginlik yarana bilər

də illərdir Türkiyənin gətirdikə artan gücündən qorxub, onun birləşə qəbul edilməsinə min cür əngəl törətdi. Avroasiya məkanında ABŞ-da, Avropa Birliyi də Türkiyəyə möhtacdır. Bunu onlarla faktla sübut etmək mümkündür. Türkiyə Suriyadan gələn milyonlarla qaçqına sinə açıb uzun illər onların Avropaya axmasına yol vermədi.

Türkiyə bu gün regionda terrorizmin köklərini real kəsə biləcək bir gücdür. Türkiyə bu yolda artıq Suriyadakı terror yuvasının məhv edilməsinə nail oldu. Ankara on illərdə Qərbin və Rusiyanın əlində alətlə çevrilmiş kürd terrorizminin qarşısını almaq yolunda böyük uğura imza atdı. Türkiyə Cənubi Qafqazda erməni separatizminin kökünün kəsilməsində öz sözünü dedi. Bütün bunların nəticəsidir ki, ABŞ-da da, AB-də də Türkiyəyə qarşı yeni təxribatlar törətməklə onu tutduğu yoldan sapındırmağa çalışırlar. Türkiyə bütün tarixi boyu haqq davası edib. İnsanların haqqını qorumağa qalxıb və bununla da tolerant və multikultural bir dövlət imici damğasını vurub. Bu gün bu yolda iri addımlarla irəliləməyə qalxan Türkiyənin bu gedişləri Qərbin maraqlarına uyğun deyil. Qərb Yaxın Şərqdə qaynar ocaqlar olmadan "boğula bilər". Qərb bütün bu bölgələrdə öz maraqlarını saxlamağın yeganə yolunu bu torpaqlarda

qaynar nöqtələrin olmasında görür. Rusiya da eynilə bu mövqedən çıxış edir. Bütün bunların fonunda bunlar Türkiyəni necə sevsinlər?"

F.Yusifov dedi ki, Türkiyəyə qarşı atılan hər bir addım onun geriləməsinə deyil, bir qədər də irəli gəlməsinə səbəb olacaq: "İnanmıram ki, Ağ Ev indi Türkiyə ilə münasibətləri gərginləşdirmək yolunu tutsun. Birləşmiş Ştatlara bu bölgədə Türkiyə indi daha çox lazımdır. Onun diplomatik statusunun dəyişdirilməsi söhbəti də cəfəngiyyatdır. Kağız üzərində bu status dəyişdirilsə belə, gerçəkdə heç nə dəyişməyəcək və bunun əvəzində Türkiyə əvvəlcədən daha inamla irəliləyəcək".

"Bu gün öncəliklə onu qeyd etməliyik ki, bəhs edilən həmin qanun layihəsi ABŞ-ın dövlət mövqeyi deyil, bir demokratik və bir respublikaçı konqresmenin təşəbbüsüdür. Yeni indiki halda bunu Birləşmiş Ştatların rəsmi mövqeyi kimi qəbul etmək heç də düzgün olmazdı". Bunu isə **deputat Vüqar İskəndərov** dedi. Deputat əlavə etdi ki, bu sənəd qəbul olunsaysa belə, bunun Türkiyənin hazırkı mövqeyinə bu və ya digər şəkildə ciddi formada təsir edəcəyini düşünmür: "Çünki Türkiyəni hansı coğrafiyada təsəvvür etməsindən asılı olmayaraq qardaş ölkənin global məkanda öz yeri və mühüm rolu var. Təsədüfi deyil

ki, Ukrayna ilə bağlı son günlər cərəyan edən proseslər fonunda Avropa öz təhlükəsizliyinin təməlini məhz Türkiyə ilə daha da yaxınlaşmaqda görür. Yəni Türkiyə global güc və önəmli ölkədir. Qardaş ölkə dünya arenasındakı proseslərdə aparıcı söz sahiblərindən biri olaraq qalır". **V.İskəndərov dedi ki, baş verənlərin Azərbaycana təsiri ilə bağlı da pessimist düşünmək lazım deyil:** "Əvvəla, Türkiyə mühüm ölkədir. ABŞ belə bir müttəfiqi itirmək istəməz. Digər tərəfdən, cənab Prezident İlham Əliyevin bəyan etdiyi kimi, "Türkiyə haradadırsa, Azərbaycan da oradadır". Yeni nəyin necə olacağından asılı olmayaraq Türkiyə ilə Azərbaycan bundan sonra da birgə addımlayacaq".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, məntiqə Tramp bu qanun təşəbbüsünün qarşısını almalıdır: "ABŞ Konqresi "ənənəvi siyasəti"ne sadıq qalır. Türk dövlətlərinə qarşı düşmən mövqeyindən əl çəkmir. Burada yenə də erməni lobbisinin təsiri ola bilər. Ola bilsin ki, erməni lobbisi həm də Trampın nəbzini yoxlayır. Konqresmenlər vasitəsilə Türkiyənin rolunu azaltmaqla Trampın reaksiyasını yoxlamaq istəyirlər. Trampın hələ ki digər dövlətlərə olan münasibətindən fərqli olaraq Türkiyəyə qarşı

mənfi siyasəti yoxdur. Ərdoğan da özünün dostu adlandırır. Məntiqə Tramp bu qanun təşəbbüsünün qarşısını almalıdır. Amma o da mümkün deyil ki, Tramp konqresmenlərin bu təklifindən gələcəkdə qardaş ölkəyə qarşı təzyiq vasitəsi kimi də istifadə etsin. Çünki Türkiyə-ABŞ münasibətlərində müəyyən suallar hələ də gündəmdə qalır. Türkiyə Amerika qoşunlarının Suriyadan çıxarılmasını istəyir. Düzdür, Tramp müəyyən vədlər versə də, bu istiqamətdə addım da atmır. Görünür, Pentaqon generaları ilə məsləhətləşir. Konqresmenlər də həmçinin. Əgər Tramp onların qarşısını alsaydı, bu qanun layihəsi gündəmdən düşəcək. İndi Türkiyəyə qarşı niyə bu məsələni gündəmə gətirirlər? Açıq-aşkar Türkiyənin rolu durmadan artır. Türkiyə-Rusiya münasibətləri, Türkiyənin bölgədəki rolu, Türkiyənin Ukrayna ilə Rusiya arasındakı vasitəçilik təşəbbüsləri konqresmenlərin xoşuna gəlmir. Erməni lobbisi də Ankaraya qarşı yeni həmlələr həyata keçirməyə çalışır. Hətta belə bir qanun qəbul olunsaysa belə, bunun Türkiyəyə zərər qədər də təsiri olmayacaq. Bunun Amerikaya təsiri olacaq ki, Türkiyə ilə münasibətlərini gərginləşdirməklə Avrasiya məkanına təsirini azaltmış olacaq".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

"Nə? Harada? Nə vaxt?" intellektual yarışmasının tanınmış oyunçusu Rövşən Əsgərov Rusiyada axtarısa verilib. Bu barədə Rusiya Daxili İşlər Nazirliyindən bildirilib.

Axtarısa verilmə ilə bağlı məlumat nazirliyin bazasına yerləşdirilib.

Qeyd edək ki, Rövşən Əsgərov bir müddət əvvəl Rusiyada ekstremist və terrorçuların siyahısına salınımışdı.

R.Əsgərov 2022-ci ilin dekabrında Rusiyada xarici agent kimi tanınıb. O, artıq üç dəfə xarici agentlərlə bağlı qaydaları pozduğuna görə cərimələnib. Ona qarşı nasizmin reabilitasiyası ilə bağlı cinayət işi də istintaq olunur.

İstintaq iddia edir ki, o, öz Facebook səhifəsində marşal Georgi Jukovun xatirəsini təhqir edən və onu gözədən salan qəsdən yalan məlumatlar dərc edib.

Xatırladaq ki, 2022-ci ildə R.Əsgərov Facebook hesabında paylaşım edib. O yazıb:

"Rusiyada, Moskvanın mərkəzində, Psevdo-Tarix Muzeyinin yaxınlığında təcrübəli qəretçinin abidəsi var. Forma geyinmiş qatıl G.K.Jukov həm də oğru idi. O, "şəxsi istifadəsi üçün" Almaniyadan "əhəmiyyətli miqdarda" mebel, sənət əsərləri və digər müxtəlif kubok əşyalarını çıxarırdı. Bu, onun işi üzrə aparılan istintaq zamanı qeyd olunub. Bax, beşqat Sovet İttifaqı Qəhrəmanı belədir".

Hüquqsünas Polad Mehdiyev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Rövşən Əsgərovun Azərbaycanda saxlanacağı təqdirdə Rusiyaya təhvil verilib-verilməyəcəyinə aydınlıq

gətirdi: "Ümumiyyətlə, cinayət işlərinə dair hüquqi yardım və ekstradisiya məsələləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Cinayət Prosessual Məcəlləsi, "Mülki, ailə və cinayət işləri üzrə hüquqi yardım və hüquqi münasibətlər haqqında" Kşinyov Konvensiyası, "Cinayət işlərinə dair hüquqi yardım haqqında" və "Cinayət törətmiş şəxslərin verilməsi (ekstradisiya) haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə tənzimlənir. Qeyd edilən məsələ ilə bağlı hüquqi nöqteyi-nəzərdən ilk növbədə diqqət yetirməli olduğumuz məsələ Rövşən Əsgərovun vətəndaşlığı məsələsidir. Əgər Rövşən Əsgərovun Azərbaycan vətəndaşlığı varsa, ölkə ərazisində saxlanıldığı təqdirdə heç bir halda Rusiyaya verilməz. Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 13.1-ci maddəsinə əsasən xarici dövlətin ərazisində cinayət törətmiş Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları xarici dövlətə verilməz. Həmin şəxsin istintaqı və məhkəməsi Azərbaycanda aparılmalıdır. Rusiya isə Kşinyov Konvensiyasına uyğun olaraq onun ərazisində açılmış cinayət işinin materiallarını Azərbaycana göndərməlidir. Yox, əgər Rövşən Əsgərovun Azərbaycan vətəndaşlığı yoxdursa, bu zaman məsələ fərqli ola bilər.

Belə ki, Azərbaycanın hüddlarından kənarda cinayət törətmiş və Azərbaycan Res-

Rusiya Rövşən Əsgərovdan nə istəyir - Azərbaycan onu təhvil verərmə?

Hüquqsünas: "Rövşən Əsgərovun Azərbaycan vətəndaşlığı varsa, ölkə ərazisində saxlanıldığı təqdirdə heç bir halda Rusiyaya verilməz"

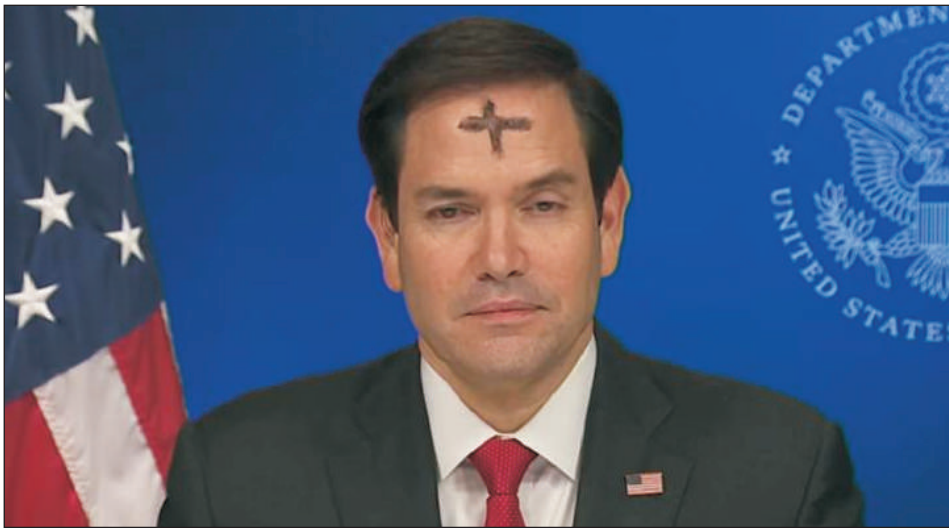
publikasında olan əcnəbilər və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslər, cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi yaxud təyin edilmiş cəzanın icrası üçün "Cinayət törətmiş şəxslərin verilməsi (ekstradisiya) haqqında" Qanununa və tərəfdar çıxdığımız beynəlxalq müqavilələrə (Kşinyov Konvensiyası) uyğun olaraq xarici dövlətə verilməli. Lakin burada vacib məsələ ondan ibarətdir ki, Rusiyada cinayət hesab edilən əməl Azərbaycanda da cinayət sayılmalıdır.

Konstitusiyanın 70-ci maddəsinin 2-ci bəndinə əsasən Azərbaycan Respublikasında cinayət sayılmayan əmələ görə təqib edilən şəxslərin başqa dövlətə verilməsinə yol verilmir".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Dövlət katibinin alnındakı xaç: dini, yoxsa siyasi mesaj? - şərh

Azər Hüseynov: "Bu, qlobal siyasi fəlsəfənin dəyişdiyini göstərən bir signaldır və..."

ABŞ-ın dövlət katibi Marko Rubio alnında xaç işarəsi ilə "Fox News"-ə televiziya kanalının canlı yayımına qatılıb. Rubio müsahibəsində Ukraynadakı son hadisələr, Yaxın Şərqdə artan böhran və Donald Trampın Konqresə son müraciəti kimi əsas mövzulara toxunub.

Rubionun alnında xaç işarəsi olmasının səbəbi müsahibədən bir gün öncə qeyd olunan Kül Çərşənbəsi ilə əlaqələndirilir. Kül Çərşənbəsi xristian katolikləri üçün mühüm gündür. Bu günə inananlar, müqəddəs hesab edilən palma budaqlarının külündən hazırlanmış xaç işarəsini alında qəbul edirlər.

Lakin Rubionun bu dini simvolla ekranda görünməsi sosial mediada müxtəlif reaksiyalar doğurub. Bəzi istifadəçilər bunu onun dəyərlərinə və açıq inancına hörmət əlaməti

kimi dəyərləndirərək dəstəkləyiblər. Digərləri isə bu addımın siyasi məqsəd daşdığını, hətta Rusiyaya simpatiya və ya "dini müharibə" çağırışı ola biləcəyini iddia ediblər. Bir sosial media istifadəçisi "Bizim valideynlərimiz də uşaq vaxtı pis davranmışdıqda alinimiza xaç çəkirdilər" kimi ironik şərh yazıb.

Bu hadisə, şəxsi inancın dövlət idarəçiliyi ilə necə kəsişdiyi məsələsini gündəmə gətirərək müxtəlif platformalarda geniş müzakirələrə səbəb olub.

Qeyd edək ki, Tramp administrasiyasının yeni dövrə dini simvolları ön plana çıxarmağa çalışdığı bildirilir. Dövlət katibinin alnındakı xaçın siyasi anlamı varmı, varsa mesaj kimədir? Xatırladaq ki, prezident seçilməsi ərəfəsində (24 oktyabr, 2024) Donald Tramp öz sosial media platformasında yazdığı mesajda siyasi rəqibi, vitse-prezident Kamala Harrisi Qarabağın erməni əhalisinin çıxması ilə bağlı əməli addım atmaqda günahlandırmışdı. **Siyasi analitik Azər Hüseynov** mövzunu "Yeni Müsavat"a şərh edərkən deyib ki, ABŞ-ın dövlət katibi Marko Rubionun alnında xaç işarəsi ilə etdiyi hərəkət, sadəcə şəxsi inancın ifadəsi deyil, həm də qlobal siyasi fəlsəfənin dəyişdiyini göstərən bir signaldır. "Belə bir addımın atılması ABŞ kimi böyük bir dövlətin siyasi dilindəki ənənəvi sərhədləri aşaraq dini elementlərin ön plana çıxmasına səbəb olub. XIX əsrdə başlayan sekulyarizm, dünya siyasətini bürümüşdü, amma bu günlərdə həmin sərhədlərin bulanlığı daha da artıb. Bu, Rubionun alnında xaç işarəsini daşıyan çıxışı ilə özünü açıq şəkildə göstərdi. Sekulyarizmin yerini dini motivli yanaşmalara verilməsi ABŞ-ın xarici siyasətində böyük bir dəyişiklik olduğuna işarə edir.

Rubionun çıxışı əvvəllər yalnız teokratik dövlətlərin istifadə etdiyi dini simvolları, demokratiya və dünyəvi dövlətin yüksək vəzifəli nümayəndəsinin tətbiq etməsi ilə yeni bir siyasi müstəvi yaradıldı. Bu, qlobal diplomatik münasibətlərin dəyişdiyini və siyasi fəlsəfənin artıq daha çox "dindar" və "ideoloji" bir çərçivəyə çəkildiyini göstərir. Hətta əvvəllər dinin dövlətdəki rolunu minimuma endirən ABŞ və Avropa kimi güclü dövlətlər bu dövrdə daha "dini" bir yanaşma sergiləməyə başlayıblar. Bu isə dünya siyasətindəki global güc balanslarının dəyişəcəyinin bir göstəricisidir. ABŞ-ın dövlət katibinin dini simvollarla çıxış etməsi yalnız dini inancını ifadə etmək deyil, həm də ABŞ-ın xarici siyasətində yeni bir dövrün başladığını göstərir.

Siyasi şərhçi əlavə edib ki, Trampın yeni administrasiyası, xüsusilə Yaxın Şərqdə dini bir yanaşma tətbiq edərək, İslamçı və assimetrik hərbişmiş qruplara qarşı yeni bir siyasət formalaşdırma bilər. "Bu, ABŞ-ın "dindar" xarici siyasətinin genişlənməsi kimi görünə bilər, amma Avropada bu yanaşmanın tətbiqi mənasızdır. ABŞ Avropa ilə münasibətlərində daha çox kapitalist və pragmatik yanaşmalarla hərəkət edəcək, çünki burada iqtisadi və strateji maraqlar daha çox önəm daşıyır. Rusiya ilə olan münasibətlərdə isə ABŞ daha pragmatik bir yanaşma izləyəcək, çünki burada əsas olan güc balansıdır. Avropa, Rusiya təhlükəsindən qorunmaq üçün ABŞ-ın dəstəyinə ehtiyac duyacaq və bu da Avropa ilə ABŞ arasındakı münasibətləri gücləndirəcək. Çünki Avropa hər nə qədər desə də, ABŞ olmadan özünü Rusiyadan qoruya bilməz.

Azərbaycanla olan münasibətlərə gəldikdə isə, burada vəziyyət daha mürəkkəbdir. Azərbaycan Trampın hakimiyyətə gəlməsi ilə daha fərqli və pragmatik bir xarici siyasət gözləyir. Azərbaycan Bayden administrasiyasının səhvlərini təkrarlamamasını və daha müstəqil bir xarici siyasət izləməsinə ümid edir. ABŞ-ın Azərbaycanla münasibətlərində strateji maraqlar əsas rol oynayacaq və bu, Azərbaycan üçün böyük bir fürsət yaratmış ola bilər. Azərbaycanın Cənubi Qafqazdakı strateji mövqeyi və enerji resursları ABŞ üçün vacibdir. Bununla belə, ABŞ daxildəki erməni diasporunun təsiri, xüsusən də ABŞ-ın Konqresindəki mövqeyi bu münasibətləri çətinləşdirə bilər.

lər. Amma belə bir vəziyyətdə ABŞ-ın Azərbaycanla münasibətlərində dini motivlərin önə çıxması ehtimalı azdır".

Azər Hüseynov qeyd edib ki, Azərbaycan ABŞ-la olan münasibətlərdə öz strateji maraqlarını qoruyaraq, daha çox iqtisadi və siyasi əməkdaşlığa yönələcəkdir. "ABŞ-ın regional müttəfiqi olan İsrail ilə Azərbaycanın yaxın əməkdaşlığı da bu münasibətlərin möhkəmlənməsinə xidmət edir. Tramp isə xarizmatik liderlərə önəm verdiyini göstərərək və Azərbaycanın dövlət başçısı İlham Əliyev dünya liderləri arasında ən təsirli şəxsiyyətlərdən biri kimi qəbul edilir. Onun regional və global proseslərə təsiri, xüsusilə də Putin və Ərdoğanla olan əlaqələri ABŞ-ın bu bölgədəki siyasətini formalaşdırır. Bu, Paşinyan kimi daha zəif liderlərlə müqayisədə Azərbaycanla olan münasibətlərin daha güclü və strateji olmasını təmin edə bilər. Trampın da bu realığı nəzərə alaraq, Azərbaycana qarşı daha "dini" və "ideoloji" yanaşması mümkün olmaya bilər.

Nəticə olaraq, ABŞ-ın yeni administrasiyasının siyasi fəlsəfəsindəki dəyişikliklər yalnız Yaxın Şərqdə deyil, həm də global və regional siyasətdə ciddi təsir göstərir. Lakin Azərbaycanın strateji mövqeyi və Trampın xarizmatik liderlərə olan xüsusi münasibəti, Azərbaycanla ABŞ arasında dini motivlərlə əlaqəli siyasi qərarların önəmini azaldır. Bu da Azərbaycan üçün ciddi bir üstünlükdür. Hər halda, ABŞ-ın Azərbaycanla münasibətlərində daha çox pragmatik və strateji yanaşmaların üstünlük təşkil edəcəyini gözləmək olar".

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

Bu gün Azərbaycan Mərkəzi Bankının (AMB) İdarə Heyəti faiz dərəcəsi ilə bağlı qərar verəcək. Bu, tənzimləyicinin cari il ərzində ikinci belə qərarı olacaq. Birinci qərar yanvarın 22-də qəbul edilib və uçot dərəcəsi dəyişməz saxlanılıb. Beləliklə, AMB ötən ilin may ayından etibarən uçot dərəcəsinə sabit saxlamış olub. Hazırda uçot dərəcəsi 7,25 faiz, faiz dəhlizinin aşağı həddi 6,25 faiz, faiz dəhlizinin yuxarı həddi isə 8,25 faiz təşkil edir.

Son qərarının izahatında tənzimləyici qeyd edib ki, uçot dərəcəsinin dəyişməz saxlanması ilə bağlı qərar faktiki və proqnozlaşdırılan inflyasiyanın hədəf daxilində ($4\pm 2\%$) olması, qlobal iqtisadi şərait, makroiqtisadi meyllərin təhlili və pul siyasətinin iqtisadiyyata ötürüclüyü nəzərə alınmaqla qəbul olunub.

AMB bildirib ki, cari əməliyyatlar hesabında proqnozlaşdırılan profit (5,5 milyard ABŞ dolları) 2025-ci ildə də valyuta bazarında sabitliyin təmin ediləcəyini gözləməyə əsas verir. Rəsmi statistikaya əsasən bu ilin yanvar ayında Azərbaycan xarici ölkələrlə 5 milyard 90,8 milyon ABŞ dolları dəyərində ticarət əməliyyatı aparıb. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 70,5 faiz çoxdur. Xarici ticarət dövriyyəsinin 3 milyard 38 milyon ABŞ dolları ixracın, 2 milyard 52 milyon ABŞ dolları isə idxalın payına düşüb. Beləliklə, ixrac illik ifadədə 64,8 faiz, idxal isə 79,7 faiz artıb. Ayın yekununda xarici ticarətdə 986 milyon dollarlıq müsbət saldo yaranıb. Bu da illik müqayisədə 40,5 faiz çoxdur.

Mərkəzi Bank hökumət hesabları qalıqlarının dəyişiminin bank sistemindəki likvidliyə təsirini nəzərə alaraq 2024-cü ildə sterilizasiya əməliyyatlarının həcmi kəskin azaldıb. Mərkəzi Bankın emissiya etdiyi notların həcmi ötən il 6,5 dəfə azalıb. Bu il də ötən müddət ərzində Mərkəzi Bank tərəfindən qısamüddətli notların yerləşdirilməsi həyata keçirilmədiyinə görə, tendensiyanın davam etdiriləcəyini söyləmək olar.

Mərkəzi Bank potensial olaraq inflyasiya təzyiqləri yarada biləcək global risklər kimi mövcud geosiyasi gərginlik fonunda beynəlxalq əmtəə bazarlarında qiymətlərin mümkün dəyişənliyini qeyd edib. ABŞ Prezidenti Donald Trampın rüsum siyasəti qlobal bazarlarda qeyri-müəyyənliyi sürətlə artırır. Yeni administrasiyanın əksər ticarət tərəfdaşlarına qarşı rüsumları artırması və ona qarşılıq olaraq qarşı tərəflərin də eyni addımları atması ABŞ-da inflyasiyanı sürətləndirəcək əsas amilə çevrilib. Artıq ABŞ və dünya analitik mərkəzlərində cari ildə ABŞ-da iqtisadi geriləmənin olacağına dair proqnozlar səsləndirilməyə başlayıb. Martin 18-19-da uçot dərəcəsinə dair növbəti qərarını verməli olan ABŞ Federal Ehtiyatlar Sisteminin (FED) inflyasiya gözləntilərinə görə dərəcələri dəyişməz saxla-

Mərkəzi Bank hansı qərarı verəcək? - Faizlər dəyişməsə...

Trampın neft qiymətlərini aşağı salmaq cəhdləri Azərbaycan üçün xarici risk amili yaradır

yacağı gözlənilir. FED rəhbəri Cerom Pauell bildirib ki, ticarət, immiqrasiya, maliyyə siyasəti və tənzimləmə ilə bağlı əsas siyasət dəyişikliklərini FED-in iqtisadi proqnozlarına müəkkəblilik əlavə edir. Pauell qeyd edib ki, bazar dəyişənliyinə və iqtisadiyyatın yavaşlaması ilə bağlı narahatlıqlara baxmayaraq, proseslər daha aydın bir şəkildə alana qədər dərəcələri dəyişdirməyə tələsməyəcəkləri: "Biz ticarət siyasətində, immiqrasiya siyasətində, maliyyə siyasətində və tənzimləmədə əhəmiyyətli dəyişikliklər görürük. Yüksək qeyri-müəyyənlik dərəcəsinə nəzər alaraq, hər hansı siyasət dəyişikliyi etməzdən əvvəl siqnallar və səs-küy arasında fərq qoymalıyıq".

Trampın rüsum siyasətinin ölkə daxilində sürətləndirilməkdə olduğu inflyasiyanın qarşısını almaq üçün neft qiymətlərini aşağı salmaq cəhdləri də Azərbaycan üçün xarici risk amili yaradır. Belə ki, ötən həftə OPEC+ 2022-ci ildən bəri ilk dəfə razılaşmada iştirak edən ölkələr tərəfindən hasilatı artırmaq qərarına gəlib. Artım başlanğıcda kiçik olacaq - gündə 138 000 barel. Bu, OPEC+ ölkələrinin son bir neçə ildə hasilatı azaltdığı gündəlik 5,85 milyon barellə müqayisədə əhəmiyyətsiz görünür. Buna baxmayaraq, bazarın doyması istiqamətində mühüm addımdır. Çünki qeyri-OPEC+ ölkələri ilə yanaşı, razılaşma iştirakçı-

ları da fevral ayında hasilat 170 min barel artırıb. Bunun 80 mini İran tərəfindən təmin edilib. Ay ərzində razılaşma iştirakçısı olan ölkələrin heç biri hasilatı əhəmiyyətli dərəcədə azaltmayıb. Eyni zamanda Çin yanvar-fevral aylarında neft idxalını 10,8 faiz azaldıb. Ölkə iqtisadiyyatının dəstəklənməsi üçün Pekin hökumətinin elan etdiyi stimullaşdırıcı addımları analitik mərkəzlər yetərli hesab etmir. Bu isə ən böyük istehlakçı olan Çində neft tələbin artım səviyyəsinə dair bədbinlik yaradır. Trampın rüsum siyasətinin bütövlükdə global iqtisadi artımı yavaşladacağı halda, neft qiymətlərinin hazırkı 70 dollardan azı 5-10 dollar aşağı düşəcəyi gözlənilir.

Bu isə əsas gəlirləri neft ixracından formalaşan Azərbaycan üçün ciddi çağırışlar, o cümlədən neftin 70 dollarlıq qiyməti ilə hesablanmış büdcə gəlirlərinin təminatı sahəsində problemlər formalaşdırı- ra bilər.

Mərkəzi Banka görə, inflyasiyanı artırma biləcək daxili risk faktorlarına isə xərc amillərinin aktivləşməsi və məcmu tələbin izafi artımı aiddir: "Məcmu tələbin izafi artımı büdcə xərclərinin və kredit qoyuluşlarının genişlənməsi vasitəsilə baş verə bilər. Qiymətləndirməyə görə dövlət büdcəsi xərclərinin və istehlak kreditlərinin inflyasiyaya toplam artırıcı təsirinin 2025-ci ildə 1 faiz bəndindən az olacağı gözlənilir.

Bu səbəbdən, mövcud monetar şəraitin qalacağı halda qeyd olunan tələb amillərinə görə inflyasiyanın hədəf diapazonundan yayınması ehtimal olunmur.

Ümumilikdə, mövcud monetar siyasət inflyasiyanın hədəf diapazonu daxilində saxlanılmasına və inflyasiya gözləntilərinin sabitləşməsinə yönəlib. Mövcud siyasət çərçivəsində baza ssenari üzrə 2025-ci və 2026-cı ildə illik inflyasiyanın hədəf daxilində ($4\pm 2\%$) olacağı proqnozlaşdırılır. Belə ki, 2025-ci ilin yanvar ayında yenilənmiş proqnozlara görə, illik inflyasiyanın cari ildə 5,5 faiz, 2026-cı ildə 3,8 faiz ətrafında olacağı gözlənilir".

Dövlət Statistika Komitəsinin hesablamalarına əsasən 2025-ci ilin yanvar ayında istehlak qiymətləri indeksi 2024-cü ilin yanvar ayına nisbətən 5,4 faiz, o cümlədən qida məhsulları, içkilər və bütün məmulatları üzrə 5,0 faiz, qeyri-qida məhsulları üzrə 2,6 faiz, əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlər üzrə 8,4 faiz artıb. Yanvar ayında istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 1,0 faiz yüksəlib.

Bundan əlavə, yanvar ayında 2024-cü ilin dekabr ayı ilə müqayisədə sənaye məhsullarının istehsalçı qiymət indeksi 3,8 faiz artıb. Qeyri-neft-qaz sənayesi üzrə göstəricidə illik 4,6 faiz artım olub. 2025-ci ilin yanvar ayında 2024-cü ilin dekabr ayı ilə müqayisədə kənd təsərrüfatı

məhsullarının istehsalçı qiymət indeksi 1,0 faiz, o cümlədən bitkiçilik məhsulları üzrə 1,7 faiz, heyvandarlıq məhsulları üzrə 0,3 artıb. İllik ifadədə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçı qiymət indekslərində 7,7 faiz artım qeydə alınıb. İstehsalçı qiymət indekslərindəki artım adətən 1-2 ay ərzində istehlak qiymətlərində əksini tapır.

Neft ixracının azalması fonunda müsbət amil kimi qeyri-neft ixracının artımı, həmçinin Avropanın qaz bazarında qiymətlərin yüksəlməsini qeyd etmək olar. İqtisadi islahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin (İİTKM) "İxrac icmalı"nın mart sayının ilkin göstəricilərinə əsasən 2025-ci ilin yanvar-fevral aylarında Azərbaycanın qeyri-neft sektoru üzrə ixracı 2024-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 6,6 faiz artaraq 485 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Bu zaman yeyinti məhsullarının ixracı 12,3 faiz artaraq 153,9 milyon ABŞ dollarına bərabər olub. Bu dövrdə ixrac olunan qara metallar və ondan hazırlanan məmulatlar 66,9 faiz, şəkər və şəkərdən hazırlanan qəndad məhsulları 47 faiz, alkoqollu və alkoqolsuz içkilər 39,2 faiz, kimya sənayesi məhsulları 30 faiz, çay 21,3 faiz, alüminium və ondan hazırlanan məmulatlar 2,8 faiz artıb.

2025-ci ilin yanvar-fevral aylarında aqrar məhsulların ixracı 9,5 faiz artaraq 119,7

milyon ABŞ dolları, aqrar-sənaye məhsullarının ixracı isə 17,7 faiz artaraq 43 milyon ABŞ dollarına bərabər olub. Bütövlükdə, aqrar və aqrar-sənaye məhsullarının birgə ixracı 11,6 faiz artaraq 162,8 milyon ABŞ dolları təşkil edib.

Daxili amillər sırasında fevral ayından etibarən Azərbaycanda dollara tələbatın kəskin azalması da qeyd oluna bilər. Belə ki, 2025-ci ilin yanvar ayı ərzində AMB-də keçirilən 8 valyuta hərəcinə 498,8 milyon ABŞ dolları satılıb. Bu göstərici ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 19,6 faiz çoxdur. Belə ki, ötən ilin yanvar ayı ərzində keçirilən 7 valyuta hərəcinə 417,1 milyon ABŞ dolları satılmışdı. Fevral ayında isə 8 valyuta hərəcinə 365,1 mil-

yon dollar valyuta satışı həyata keçirilib. Bu, 870,6 milyon dollar satışın qeydə alındığı 2024-cü ilin fevralı ilə müqayisədə 2,4 dəfə azdır. Dollara tələbatın artması neft gəlirlərinin azalması halında manatın məzənnəsinin sabitliyi baxımından müsbət amil kimi qiymətləndirilə bilər.

Qeyd edək ki, bir sıra beynəlxalq agentlik və maliyyə qurumları AMB-nin faiz qərarları ilə bağlı proqnozlarını açıqlayıblar. Belə ki, bu günlərdə "Trading Economics" (TE) beynəlxalq iqtisadi statistika portalı AMB-nin uçot faiz dərəcəsi ilə bağlı proqnozuna bəzi dəyişikliklər edib. Portal yenidən AMB-nin 2025-ci ilin birinci rübündə faizləri dəyişməyəcəyi, ilin II rübündə isə uçot dərəcəsinə 6,75 faizə qədər endirəcəyi gözləntisindədir. Bununla belə, "Trading Economics" qlobal makro modelləri və analitiklərin gözləntilərinə əsasən, III rüb üzrə proqnozunu 6,5 faizdən 6,25 faizə endirib, IV rüb üzrə isə 5 faizdən 5,5 faizə qədər artırıb. Bu isə müvafiq olaraq əvvəlki proqnozdan 0,25 faiz az və 0,5 faiz çoxdur (APA).

"Fitch Slutions" şirkəti AMB-nin uçot dərəcəsinə 6,75 faizə endirəcəyini gözləyir. Niderlandın maliyyə korporasiyası "ING Group" isə əksinə, hesab edir ki, tənzimləyici göstəricini 7,25 faizdən 7,50 faizə yüksəldəcək.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Ölkədə dəm qazı qətləmi - 10 günün qorxunc statistikası

Ekspert neçə-neçə ailələrdə faciələrə səbəb olan problemlə bağlı həyəcan təbili çaldı: "Bunları etməsəniz, ölüm qaçılmazdır..."

Ölkədə dəm qazı az qala hər gün can almaqdadır. Mart ayının son 10 günü ərzində 17 nəfər "səssiz qatil" in qurbanı olub. "Yeni Müsavat" bununla bağlı kiçik araşdırma aparıb, martın 1-dən bu günə kimi olan statistikanı hazırlayıb. Belə ki, martın 1-də Sumqayıtda 17 yaşlı Əli Eldar oğlu Məmmədov dəm qazından boğularaq ölüb.

Martın 2-də Şamaxıda 1979-cu il təvəllüdlü Kərimova Şəfəq Eliyar qızı dəm qazından dünyasını dəyişib. Martın 3-də Ordubadda bir ailənin 4 üzvü dəm qazından zəhərlənib, 90 yaşlı kişi ölüb. Hadisə rayonun Ağrı kəndində baş verib. Məlumatla görə, 1935-ci il təvəllüdlü Bağirov Salman Əli oğlu, həyat yoldaşı 1943-cü il təvəllüdlü Bədəlova Mənzər Qasım qızı, gəlinləri 1961-ci il təvəllüdlü Zeynalova Qızbəsti Əliqulu qızı və qohumları 1955-ci il təvəllüdlü Fətəliyeva Rəməziyyə Əvəz qızı dəm qazından (qaz sobasından) zəhərləniblər. Onlar Naxçıvan Muxtar Respublikası Yolxucu Xəstəliklər Mərkəzinə yerləşdiriliblər. S.Bağirov orada vəfat edib, onun həyat yoldaşı M.Bədəlova isə reanimasiya şöbəsinə də müalicə alıb. Digər iki şəxs isə ilkin tibbi yardım göstərildikdən sonra evə buraxılıblar. Eyni gündə Göygöldə 4 nəfər dəm qazından zəhərlənərək ölüb. Hadisə rayonun Aşıqlı kəndində olub. Ölənlər 1 qardaş və iki bacı - 1999-cu il təvəllüdlü S.Hüseynli, 2000-ci il təvəllüdlü M.Hüseynova, 2004-cü il təvəllüdlü X.Hüseynovadır. Digər ölənlər şəxs isə 1990-cı il təvəllüdlü S.Müseiybovadır.

Martın 4-də Vətən müharibəsi şəhidi Vahid Ağayevin valideynləri - atası Məcnun Ağayev və anası Gülnaz Ağayeva yaşadıkları evdə dəm qazından boğularaq ölüblər. Hadisə Maştağa qəsəbəsin-

yandırılmalı?

Mövzu ilə bağlı ekspert Nüsrət Qasimov "Yeni Müsavat"a bildirib ki, qazdan təhlükəsizlik istifadə qaydalarına təchizatçı və ev sahibləri bərabər cavabdehdir: "Bundan əvvəl qaz təsərrüfatı işçiləri ayda bir dəfə evlərdə yoxlama aparırdılar. Qaz sızmasına və qazdan istifadəyə nəzarət edirdilər. İndi isə 2 milyon yarım abonentin evinə təbii qaz nəql edirlər, amma ondan necə istifadə olunur deyər yoxlama aparılmır. Ev sahibləri qazı yanlış qoyur yatır, küləkli hallarda kombini yandırır, yataqda evdən çıxanda "İran peç"lərini söndürürlər. Həmçinin işini bilməyən ustalara müraciət edirlər, "Azəriqaz"dan icazəsiz qaz xəttinə müdaxilə edirlər. Təchizatçı qazdan necə istifadə olunmasına ciddi nəzarət etmir. Bundan başqa, illərlə tüstü bacalarını təmizləmirlər.

"Azəriqaz"ın 90 faiz işçilərinin təhsili bu sahə üzrə deyil. Əlbəttə ki, belə olan halda onlar əhalini necə maarifləndirə bilərlər? Ölüm hallarının 99 faizi tüstü bacalarının təmizlənməməsi ilə bağlıdır. Tüstü bacaları sovet dönmində ildə iki dəfə yoxlanılırdı. İndi tüstü bacalarını kim yoxlayır? Fövqaladə Hallar Nazirliyi deyir ki, onların işi deyil, mənzil-kommunal istismar sahəsi də boynundan atır. Belə biabırçılıq olmaz.

Tüstü bacaları evin damından yarım metr hündürlükdə olmalıdır. Həmçinin başında xüsusi qoruyucusu olmalıdır ki, gəmiricilər içinə girməsin, quşlar yuva qurmasın. Buna heç kim məhəl qoymur.

Ümumiyyətlə, əhaliyə başa salan yoxdur ki, tüstü bacaları necə təmizlənməlidir. Bu barədə əhali maarifləndirilməlidir".

Ekspertin sözlərinə görə, əhalinin özü tüstü bacalarının vaxtında təmizlənməsinə riayət etməlidir: "Tüstü bacalarını birləşdirən elementi ayırıb, su bacasının üstünə kibriti yandırmaq lazımdır. Əgər məşəl içəriyə doğru meyillənsə, deməli, tüstü bacası işləyir, yox, əgər məşəl şaquli dayanır və ya yuxarıya gədirsə, deməli ki, onda işləmir. Bu zaman qaz cihazını qətiyyətlə işlətmək olmaz.

İnsan dəm qazının (Karbon monoksid) olduğu otaqda 7 dəqiqədən 30 dəqiqəyə qədər nəfəs alırsa, artıq onun zəhərlənib ölməsi halı qaçılmazdır. Buna görə də tüstü bacalarının təmiz olması vacibdir. Qazdan istifadə etməyin qanunları var. Qaz təchizatçıları buna nəzarət etməlidirlər. Qazı harada gəldi quraşdırmaq olmaz. Hamam otağının ölçülərinə də diqqət etmək lazımdır. Hamamın hava tutumu 7.5 kubmetr olmalıdır. Hündürlüyü 2.20 sm, qapısı da bayıra açılmalı və aşağısında deşiklər olmalıdır. Səbəb də xaricdən havanın daxil olaraq, yanma prosesinə kömək etməsidir. Havalandırma elə işləməlidir ki, 1 saatda 3 dəfə içərinin havası dəyişsin. Çünki 1 kubmetr qazın yanması üçün 9,5 kubmetr oksigen lazımdır. Oksigen çatışmazlığından nəticə olaraq yanma prosesində tamamilə yanma əməli gəlir, yanma prosesi pozulur. Nəticədə yaranan karbon monoksid hamam otağına dolur və zəhərlənmə yaradır.

Bu gün Yel çərşənbəsidir

Qədim inanca görə, tək-cə küləyin qopması, təbiətin hərəkətə gəlməsi ilə bağlı deyil, həm də...

Novruzun mərhələlərindən biri - ilaxır çərşənbələrin üçüncüsü olan Yel çərşənbəsi qeyd olunur. Xalq arasında bu günə bəzən "Küləkli çərşənbə" də deyilir. Bu ad təsadüfi deyil - çünki qədim inanclara görə, yel təbiətin nəfəsi, həyatın hərəkətverici qüvvəsidir. Hava ünsürünün canlanması ilə həyat da oyanır, baharın nəfəsi hiss olunur.

Novruzun çərşənbələri haqqında müxtəlif bölgələrdə fərqli adətlər və inanclar mövcuddur. Məsələn, Yel çərşənbəsi əksər bölgələrdə bu gün qeyd olunsa da, Naxçıvanda bu günə Torpaq çərşənbəsi deyilir. Bu müxtəlifliyin kökləri qədim türk və zərdüşti inanclarına gedib çıxır.

Folklorşünasların fikrincə, bu dörd çərşənbənin sıralaması ilə bağlı tam razılıq yoxdur. "Avesta" kimi qədim mənbələrə görə, yaradılışın ilkin mərhələlərində Ahura Məzda xaos içərisindən əvvəlcə suyu, sonra odu, daha sonra torpağı və sonda yeli yaratmışdır. Bu baxımdan bəzi tədqiqatçılar hesab edirlər ki, üçüncü çərşənbə torpağın oyandığı gün, sonuncu isə küləyin hərəkətə gəldiyi gündür.

Yel çərşənbəsinin adət-ənənələri

Yel çərşənbəsi ilə bağlı bir sıra maraqlı və bəziləri artıq unudulmuş adətlər var.

Məsələn, yuyat günü: Yel çərşənbəsinin vacib adətlərindən biridir. İnsanlar bu gün həm mənəvi, həm də fiziki təmizliyə diqqət edirdilər. Ev-eşik, həyət-baca süpürülür, təmizlik işləri görülürdü. İnanca görə, yel yalnız təmiz olan evlərə uğur gətirər, bərəkət daşıyır.

Cıdır fəali: Kəndin gencləri cıdır meydanına yığışar, hər kəs bir atı nişanlayıb ürəyində niyyət tutardı. Hansı gəncin seçdiyi at birinci gəlirdisə, onun niyyətinin gerçəkləşəcəyinə inanardılar. Bu adət qədim türklərin at kultu ilə bağlıdır - çünki at sürəti və gücü təmsil edirdi, yel kimi azad və coşğun idi.

Başmaq fəali: Subay qızlar axşam evin qapısına arxaları həyətə dönərək sağ çiyinləri üstündən başmaqlarını atırdılar. Başmağın burun tərəfi qapıya sarı düşərdisə, bu, həmin qızın həmin evdə qalacağına, əksinə düşərdisə, yaxın zamanda köçəcəyi - yeni ailə quracağı anlamına gəlirdi.

Yel çərşənbəsi ilə bağlı artıq unudulmuş bir sıra şirniyyatlar var. Məsələn Yel çərşənbəsində bişirilən çökə adlı şirniyyat maraqlı adətlərdən biridir. Görünüşcə şəkərburaya bənzərsə də, üzərindəki naxışlar qədim mifoloji simvolları özündə əks etdirirdi. Çökə ilk növbədə evə gələn qonaqlara təqdim edilərdi - bu, bolluğun və qonaqpərvərliyin simvolu idi.

Xatırladaq ki, bu il xalq təqviminə görə, Yel çərşənbəsi martın 10-da qeyd edilir. Sonuncu ilaxır çərşənbə - Torpaq çərşənbəsi martın 18-də olacaq. Beləliklə, Yel çərşənbəsi yalnız küləyin qopması, təbiətin hərəkətə gəlməsi ilə bağlı deyil - bu, həm də insanın daxilən təmizlənməsi, ruhun yenilənməsi anlamına gəlir.

■ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Dördgözlü qaz plitəsindən istifadə edilsə, mətbəxin hava tutumu 15 kubmetr, hündürlüyü isə 2 metr 25 sm olmalıdır. Bundan əlavə, üçgözlü plitələr üçün 12 kubmetrdən, ikigözlü plitələr üçün 8 kubmetrdən az olmamalıdır. Nəhayət, mətbəxdə quraşdırılan qaz plitəsi ilə qarşı divar arasında ən azı 1 metr məsafə olmalıdır. Pəncərə gözlüklərinin isə daima açıq olması lazımdır.

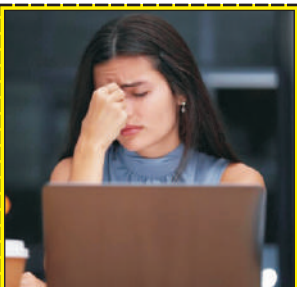
Mətbəxi kəsib uşaq otağı edirlər, balkonu hörüb hamam düzəldirlər. Ya da hamam otaqlarında pəncərələri hörüb, əlavə bir otaq açırırlar. Bununla da otaqlara hava çəkməyə, işıq düşməyə yer qalmır. Bu da öz növbəsində belə fəsadlarla nəticələnir.

Statistikaya görə, insanlar daha çox dəm qazından hamam otağında zəhərlənirlər. Niyə? Çünki zəhərlənmənin qarşısını almaq üçün qəbul edilən standartlar var, heç kim əməl etmir.

Təbii qazla işləyən su qızdırıcıları quraşdırılan vanna otaqlarının həcmi 7.5, tuşumlu su qızdırıcıları quraşdırılan vanna otaqlarının həcmi isə 6 kubmetrdən az olmalıdır".

N.Qasimovun sözlərinə görə, vanna otaqlarında yanan qaz cihazları yoxlanılmalıdır: "Əllə, qaynaq yolu ilə düzəldilən "kalonkalar"da tüstü bacası olur. 5, 9-20 mərtəbəli evlərdə o tüstü bacası divarın içi ilə yuxarı gedir, amma o birlərdə dəmir borular düzəldirlər, küçəyə çıxarırlar. Su qızdırıcılarının təlimatında yazılıb ki, 4 aydan bir tüstü bacaları təmizlənməlidir. "Ceyran" sobası, Rusiya istehsalı olan sobalar, kərpic, divar sobası - bunlar ildə bir dəfə yoxlanılmalıdır. Mən 30-40 ildir bu tüstü bacalarının yoxlanıldığını görməmişəm".

■ **Sahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Müsavat"

Oruc tutanda başınız ağrıyorsa, bunu oxuyun

Ramazân ayında oruç tutanların öksəriyyəti baş ağrısından şikayət edir. Ağrıya səbəb aşağıdakılardır:

Kofein çatışmazlığı

Bu hal əsasən kofeyə, çaya çox bağlı olan şəxslərdə görülür. Ramazan ayından öncə gün ərzində çox kofe içən adamların bədəninə bu maddədən asılılıq yaranır. Oruc olarkən də gün ərzində bu asılılıq özünü baş ağrıları ilə büruzə verir. Şəhər imsak edərkən bir fincan tünd kofe içmək sizə kömək edəcək.

Qan şəkərinin düşməsi

Oruca bağlı olaraq qan şəkərinin düşməsi halına çox rast gəlinir. İnsanların gündə bir neçə dəfə yemək tərzindən anidan imtina etməsi qan şəkərinin oynamasına səbəb olur və bu da baş ağrılarına gətirib çıxarır. Ona görə də Ramazan ayı gəlmədən önce şirniyyat qəbulunu azaltmaq problemin həllinə yardımcı olacaq.

Susuz qalmaq

İnsan beyninin ekser hissəsi sudan ibarətdir. Gün ərzində uzun müddət su içməmək baş ağrılarına səbəb olur. Beyin susuzluğa dayana bilmək üçün sudan istifadəni azaldır. Bu zaman histamin ifraz edilir ki, bu da baş ağrısı və yorğunluğa səbəb olur. İmsak və iftar zamanı yetəri miqdarda su qəbulu yorğunluq və ağrıları cəra olacaq.

Yuxusuzluq

Yuxu rejiminin pozulması da baş ağrısına səbəb ola bilər. Ona görə gün ərzində ən azı 7 saat yatmaq olduqca vacibdir.

Tayyara sərnişinləri 10 saat boş yerdə səmada qalıblar: qəribə səbəb

“Air India” aviasirkətinin sərnəşinləri tualetlərin dağılması səbəbindən 10 saat havada vaxt itiriblər. Bu barədə “One Mile At A Time” portalı məlumat verib. Hadisə göyertəsində üç yüz sərnəşinin olduğu, Çikaqodan Dehliyə uçan “Boeing 777-300ER” təyyarəsində baş verib. Qeyd olunur ki, Hindistanın paytaxtına uçan

14 saat davam etməli idi. Kapitan uçuşu dayandırmaq qərarına gəlməzdən əvvəl təyyarə Kanada və Qrenlandiya üzərindən uçub.

Nəticədə təyyarə Atlantik okeanı üzərindən geriye çevrilib və texniki nasazlıq səbəbindən yola düşdüyü hava limanına qayıdıb. Məlum olub ki, qövərtədəki onlarla tualet-

dən yalnız biznes sinifdə olan biri işlək vəziyyətdə olub. Hədisə aviasiya ictimaiyyətində müzakirə mövzusunə çevrilib. Mütəxəssislər əmindirlər ki, bütün tələtlərin dolu olması ilə bağlı vəziyyət təyyarələrə texniki qulluqda problemlər olduğunu göstərir.

Soyuq ayaqlar bu xəstəliklərin əlaməti ola bilər

Daımlı soyuq ayaqlar qan dövranı və ya sinirlərlə bağlı problemlərdən xəbər verə bilər. Bu barədə amerikalı həkim Cessi Brakamonte məlumat yayıb. Həkim aydınlaşdırıb ki, bir çox hallarda çöldə və otaqda aşağı temperatur ayaqların donmasına səbəb ola bilər. Termorequlyasiyanı yaxşılaşdırmaq üçün isti geyinmək, müntəzəm olaraq idman etmək, sağlam pəhrizə riayət etmək, su içməyi unutmamaq və siqaretdən imtina etmək kifayətdir. Ancaq bəzi hallarda soyuq ayaqlar sağlamlıq problemlərinin göstəricisidir.

Brakamonte görə, soyuq ətrafların səbəbləri qan dövranı problemləri (qeyri-kafi qan axını), ürək-damar patologiyaları, immün və ya otoimmün xəstəliklər (məsələn, tiroid xəstəliyi) və bəzən sinir və ya nevropatik problemlər ola bilər. Həkim əlavə edib ki, bəzi hallarda qan azlığı - qanda hemoglobinin səviyyəsinin azalması səbəbindən ayaqlar donur. Təbii ki, soyuq ayaqların hissi uzun müddət davam etdiyi hallarda həkimə müraciət etməyi tövsiyə edib.

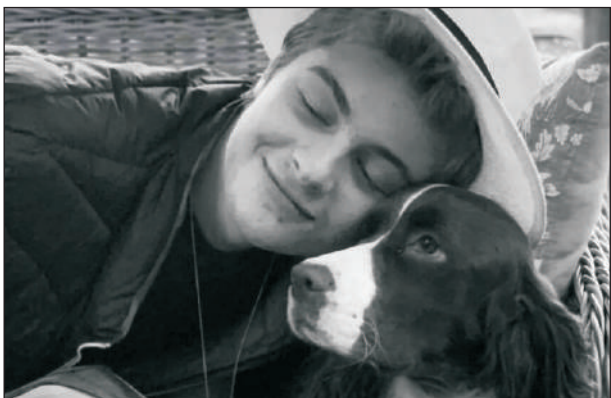
ABŞ, Kanada və Avropada aparılan araşdırmalar göstərir ki, əməliyyat üçün ən təhlükəsiz gün bazar ertəsidir. Mütəxəssislər cümə günü edilən əməliyyatlarda fəsad və ölüm riskinin daha yüksək olduğunu bildirirlər. Statistikaya görə, həftənin ilk günü əməliyyat olunanların sağ qalma şansı 5 faiz daha yüksəkdir. 40 mindən çox xəstə üzərində aparılan araşdırma göstərib ki, cümə günü əməliyyat olunanlarda risk 5-6 faiz artır. Yalnız ölüm riski baxımından isə bu göstərici 10 faizə çatır.

İsveç alimlərinin özofagus xərçəngi xəstələri üzərində apardığı araşdırmalar da bu nəticəni təsdiqləyib. Almaniyada dəqiq rəqəmlər olmasa da, mütəxəssislər həftəsonu kadr çatışmazlığı və iş yükünün artmasının səhiyyə xidmətlərinin keyfiyyətinə təsir etdiyini bildirirlər. Bu səbəbdən, əməliyyat üçün həftənin ilk günləri daha təhlükəsiz hesab edilir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Mədə turşusu o qədər güclüdür ki, bədən hər 3-4 günə tamamilə yeni selikli qışa yaranır.
- * İnsan burnu 50 min qoxunu ayırıb yadda saxlaya bilər.
- * İnsan saatda 160 km sürətlə asqırır. Bəlkə də daha çox.
- * Qan damarlarının ümumi uzunluğu 96 min kilometrdir. Bu da ekvator xəttini iki dəfədən artıq fırlanmağa bərabərdir.
- * İnsan bədənində gündə yük maşınının 32 km məsafə qət edə biləcəyi qədər enerji istehsal edir.
- * İnsan gözü o qədər həssasdır ki, aydın gecədə səməyə baxsa Andromeda görmək olar. Yəni gözlər ən bizə yaxın və 2,5 milyon işıq ili uzaqda yerləşən qaktikada zəif rəngli ləkələri ayırd edə bilər.
- * İnsan xoruldayan zaman 80 desibəl gücündə səsxırr. 85 desibəldən yuxarı səse insan sağlamlığı üçün təhlükəlidir.
- * İnsan 7000000000000000000000000000 (7 oktilion) atomdan ibarətik.
- * Heyronlar saatda 240 kilometr sürətlə siqanı ötürür.
- * İnsanın ürək ritmləri və mimikası qulaq asdığı musiqidən asılı olaraq dəyişir.
- * Yatmayanda insan beyni bir lampa üçün kifayət edəcək qədər elektrik enerjisi istehsal edə bilər.
- * İnsan sümüyü poladdan möhkəmdir. Belə möhkəmliyə baxmayaraq sümüklərin 31 faizi sudan ibarətdir.
- * İnsan gözü kamera kimi qiymətləndirilsə o 576 meqapiksel olar. Müqayisə üçün deyək ki, ən güclü fotoaparət olan Mamiya DSLR da bu rəqəm 80 meqapikseldir. Ən yüksək rəqəmə malik cihazın qiyməti isə 34 min dollardır.
- * İnsan gözü 10 min rəngi seçə bilər.
- * Əgər insan DNT-ni açmaq olsa 16 milyard km-lik zəncir yaranardı. Bu isə Yerdən Plutona və əks istiqamətdə olan məsafə qədərdir.
- * İnsan yaddaşı 1 kvadrillion bit informasiya saxlaya bilər.
- * İnsan ürəyi orta ömrü ərzində 1,5 milyon barel qan vurur - bu 200 dəmiryol sisternini doldurmağa yetir.
- * İnsan orqanizmi saatda 180 milyon qırmızı qan hüceyrəsi yaradır.

Lüksemburqun 22 yaşlı şahzadəsi vəfat edib

Lüksemburq şahzadəsi Frederik maddələr mübadiləsinə təsir edən nadir genetik xəstəlik olan mitoxondrial xəstəliklə uzun sürən mübarizədən sonra martın 1-də 22 yaşında vəfat edib. Bu barədə onun valideynləri, şahzadə Robert və Culiya rəsmi açıqlamada bildirib. Qeyd olunur ki, gənc şahzadə fevralın 28-də yaxınları ilə vidalaşdıqdan sonra şənbə günü vəfat edib. Valideynlərinin dediyinə görə, hətta fiziki vəziyyətinin kəskin şəkildə pisləşdiyi son günlərində də Frederik ruh yüksəkliyini qoruyub saxlayıb.

Frederikə 14 yaşında mitoxondrial xəstəlik diaqnozu qoyulub. Onun Aleksandr adlı qardaşı və Şarlotta adlı bacısı var.

Oruc tutanların nəzərinə - bu qidalar vaxtından tez acdırır

Bəzi qidalar qanda şəkərin sürətlə azalmasına səbəb olduğu üçün aclıq hissini artırır. Bəzi qidalar oruc tutan şəxslərin daha tez acmasına səbəb olur. Bu qidalar arasında qızardılmış kartof, meyvə şirələri, ağ düyü, şəkərli və qazlı içkilər, həmçinin yağsız qatıq var. Qızardılmış kartof qan şəkərin sürətlə yüksəldib sonra anidən saldıqı üçün ac hiss etdirir. Meyvə şirələri lif tərkibini itirdiyi üçün toxluq hissi vermir. Ağ düyü də vaxtdan tez acılığa səbəb olur, buna görə basmati və ya qəhvəyi düyü daha yaxşı seçimdir. Şəkərli və qazlı içkilər insulin səviyyəsini artıraraq aclıq hissini tezləşdirir. Sahurda bu qidalardan uzaq durmaq aclıq müddətini uzatmağa kömək edə bilər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

**Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)**

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500

“Yeni Müsavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, “Son dakika” MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.